

Новине српске

МОСТТОВИ

Савез српских друштава Словеније | Број 69 | Година 18 | Децембар 2022

A large, snow-covered tree stands prominently in a winter landscape. The ground is covered in a thick layer of snow, and a path leads through it. The sky is a clear, bright blue. The overall scene is peaceful and festive, capturing the essence of the winter season.

ХРИСТОС СЕ РОДИ!
СРЕЋНА НОВА 2023. ГОДИНА

Срећно!

Поштовани читаоци,

Како кажу, свему дође крај, па и овој 2022. години, која је ипак била много боља него претходне двије заједно. Ослободили смо се стега које нам наметнуше, имали смо прилику да много тога урадимо и урадили смо, тако да ову годину испраћамо колико толико задовољни и са надом да ће идућа бити још боља.

Између два броја „Мостова” било је неколико веома богатих и занимљивих догађаја које су организовала наша друштва, а такође и Савез српских друштава Словеније. Нећу вас замарати описом тих приредби и других активности, о свему можете детаљније прочитати у наставку „Мостова“, али ћу само указати на неке од њих.

Прво су 17. дани српске културе у организацији Културног друштва „Брдо“ Крањ, који су трајали три дана. Задњег дана, када је било фолклорно вече, одржан је и 20. фестивал фолклорних група ССДС и тако смо наставили са одржавањем тог Фестивала који је значајан за сва друштва у Савезу српских друштава Словеније, јер сва друштва имају и фолклорне секције које учествују на поменутом Фестивалу.

Друштва су такође организовала догађаје на којима су учествовали чланови фолклорних и пјевачких група. Тако је КПСХД „Вук Караџић” из Радовљице извео традиционалне „Вукове дане”, гдје су поред друштава из Словеније учешће узела и друштва из иностранства, као и словеначко друштво.

У нашим друштвима веома су активне рекреативне, ветеранске, фолклорне групе, које учествују у већини приредби везаних за фолклор. И ове године актуелан је био Фестивал ветерана на Златибору, на којем су се представила и четири друштва из Словеније, односно из Савеза српских друштава Словеније, и оставила веома добар утисак. Неки су на овом Фестивалу били више пута, а ваљда ће још неки пут отићи.

Поред фолклора биле су активне и друге секције друштава, као што су литерарне и драмске. Тако је била представа гдје су се представиле пјевачке групе, затим литерарне и драмске. Мјешовитим програмом на приредбама показало се да можемо веома успјешно приказивати и дјелатности из овог подручја.

Слава, као један од најстаријих обичаја у свијету, присутна је и у нашим друштвима. Тако се одржава традиција и веза са нашим прецима. У овом периоду три друштва су на достојан начин прославили славу и своје заштитнике.

У овом броју „Мостова” у сталним рубрикама доносимо низ занимљивости, а представљамо и литерарне ствараоце који су залужили да своје дјело прикажу и читаоцима „Мостова”.

Надам се да ће свако од вас наћи нешто занимљиво и да ће са пажњом прочитати наш и вас часопис са надом и жељом да у идућој години буде још више разноврснијих чланака, не само о нашим друштвима, него и о српској култури, историји, духовности...

У име Новина српских „Мостови” и у своје личне име желим вам срећну и успјешну наступајућу 2023. годину.

Душан Јовановић

Миодраг Кондић	
Дани српске културе.....	5
Душан Јовановић	
Вукови дани 2022.....	14
Душан Јовановић	
Мратиндан.....	17
Душан Јовановић	
Дугина огрлица.....	20
Славица Трипуновић	
Опет Златибором цура шеће.....	22
Синиша Живковић	
Вукови поново на Златибору.....	24
Стеван Копривица	
Мундијал из блока.....	26
Допунска школа српског језика	
НТЦ радионице.....	27
Драгиша Лазовић	
Деда Мраз.....	28
Ружица Кљајић	
Толико жељени сан.....	30
Павле Соларић	
Стара српска поезија.....	32
Крстан Јаковљевић	
Пјесме.....	33
Насловна страна: Зима на Горењској. Аутор: Драгиша Лазовић	

Издавач
Савез српских друштава Словеније

За издавача
Златомир Бодирожа

Главни и одговорни уредник
Душан Јовановић

Лектор за српски језик
Мића Живковић

Графичка обрада и прелом
Душан Јовановић

Обликовање
Бранко Баћовић

Молимо, да сви дописници шаљу своје текстове и фотографије (CD) на адресу:
ССДС, Грабловичева 28, 1000 Љубљана
или по електронској пошти:
mostovi.ssds@gmail.com

Штампа:
ENOLA B d.o.o.
Medvode

Излази 4 до 6 бројева годишње
Штампање часописа омогућили:

Jskd

JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

Пројекат је рађен у сарадњи са Владом Републике Србије и суфинансиран од Министарства спољних послова - Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону.

Овај пројекат је суфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Свакога издате у подједнаком медијском пројекту некимо не изражавају ставове органа који је додато средства.

Часопис уписан у регистар јавних гласила у Министарству за културу Републике Словеније под бројем 785

Новогодишња бесједа предсједника ССДС

Поштовани читаоци Новина српских Мостови,

Задовољство ми је што могу, након дужег времена, да вам се обратим са неколико реченица, да вам у најкраћим цртама покушам казати да вријеме иза нас одлази у неповрат, а вријеме које је пред нама тек долази или тек треба да дође. Ми који памтимо вријеме иза нас треба да учинимо много, или како обично волимо казати да учинимо све, да би генерације које долазе биле боље од нас. Можда то и неће бити тако тешко. Бити бољи од нас можда и није неки успјех. Видјећемо. На нама је да учинимо у свом времену то што можемо, а што нисмо кадри учиниће Бог, ако буде имао коме. Нема ништа тајно што неће бити јавно, нити скривено што неће бити откривено, говорио је блаженопочивши наш Патријарх Павле.

Ипак нека ми буде дозвољено казати то што сви добро памтимо, призвати у сјећање не тако давно вријеме када смо због епидемије КОВИД 19 били паралисани како у приватном тако и у друштвеном животу. Суочени с том насталом реалношћу, ми у руководству Савеза српских друштава Словеније били смо приморани одустати од раније планираних активности и пројеката. У тешким условима како за ССДС, тако и за сва наша друштва, када нико није знао колико дуго ће то стање трајати, оправдано смо страховали за опстанак друштава, а тиме и ССДС. То вријеме је срећом иза нас. Наша друштва, а и Савез иако знатно исцрпљени, те двије године успјели су да очувају срж, ентузијазам и многи, ако не и сви, једва су дочекали крај тога зла и да крену својим искуствима вођени у своје традиционалне активности. Наравно да је епидемија оставила неизбрисив траг, али је занимљиво коликом брзином су сви активисти обновили своје предкоронске активности. Опет су изнова показали и потврдили истинитост ријечи Михајла И. Пупина који на једном мјесту рече: „Ништа није узвишеније од човекове љубави према свему ономе што сачињава његов народ“. Заиста је радост пратити све те ствараоце са колико љубави и жара се труде повратити некадашњи сјај и радост својим срединама нудећи богате културне садржаје. Некима више неким мање, а у суштини свима то и успијева. Поред глобалног зла КОВИД 19 били смо изложени разним притисцима и од појединих актера из редова наше националне заједнице. Тиме смо били приморани трошити снагу и додатно се исцрпљивати у борби са њима, који су настојали да нас уче како треба да радимо,

Златимир Бодирожа

а својим примјером показивали супротно. Успјели смо сачувати ССДС, који јесте најстарија кровна организација организованог дијела Срба у Словенији. Ове године је 27 година од оснивања ССДС. Трајање је то поштовања вриједно. У таквим околностима и сваки мали напредак огроман је успјех имајући у виду колико смо урушавани и колико смо енергије и труда жртвовали бавећи се беспотребно тим новим појавама. Никада није проблем што неко мисли да је много паметан. Проблем је када тај исти мисли да су сви други глупи. Управо се то дешавало. Никада нико није се показао паметнијим када је покушао другог да направи глупим. Ми у ССДС желимо вјеровати да је и то вријеме иза нас и да се сада можемо посветити свом раду и плану. Не желимо враћати сјећања на ружне моменте, желимо да градимо на лијепим успоменама којих је огромно и посветити се времену које долази.

Ове године смо на изборној скупштини усвојили оквирни план рада и у исти уврстили догађаје које желимо обиљежавати као централне и за које сматрамо да јесу свесрпски, да својим значајем за идентитет српског народа заслужују посебно мјесто у нашем календару дешавања током године. Тако смо имали поводом Видовдана изузетно добро посјећену Видовданску академију на којој је централну бесједу имао доктор Душко Певуља, професор на филолошком факултету у Бањој Луци. Такође смо ове године први пут свечано обиљежили пригодним програмом 15. септембар, Дан српског јединства, слободе и националне заставе. Размишљамо и о Светосавској академији. Поводом тога у обавези смо разговарати са свештенством Српске православне цркве с обзиром на то да је Црква пред Коронам

организовала предивну Академију поводом Св. Саве. Поред наведених нових активности задржали смо све претходне пројекте. Ту су Новине српске Мостови, Фестивал фолклорних ансамбала друштава чланова ССДС, семинар за умјетничке руководиоце. Наравно, сва друштва чланови ССДС своје програме реализују у складу са својим програмским планом. Културних дешавања у друштвима је заиста толико да их је немогуће све побројати. То је само у најкраћим цртама осврт на неколико детаља који довољно говоре да смо и даље посвећени основном циљу нашег постојања и дјеловања, а то је очување богатог културног наслеђа, наше позитивне препознатљивости, свеукупне српске културе и идентитета на овим просторима у новој нам домовини.

С обзиром на то да је ово вјероватно задњи штампани број наших Српских новина Мостови у овој години коју испраћамо нека ми буде дозвољено на крају казати моје жеље свима вама и вашим ближима у години која долази. Жеља ми је да година коју дочекујемо буде пуна радости свима вама, да не доживите ни један тренутак којег не би жељели да се сјећате. Кренимо путем искреног разумијевања и опроста. Његујмо и развијајмо наше духовне и моралне вриједности. Сачувајте радост у души, мир у мислима и љубав у срцу, без обзира на околности у којима се нађете.

Нека је радост од Господа и љубав ближњих увијек са вама.

Срећан Божић, Нова година и сви празници на многа љета.

Златимир Бодирожа
Предсједник ССДС

Дани српске културе

Дане српске културе извели седамнаести пут

Дани српске културе су препознатљива и највећа манифестација коју организује Културно друштво „Брдо“ из Крања. Бројни чланови друштва свој удио и труд улажу у очување препознатљивости богатог и едукативног начина извођења овог догађаја. Битно је истаћи да и забавна и особена нота није изостала, као ни домаћински дух приређивања трпезе традиционалних домаћих јела.

Промоција књиге „Зашто наш народ пропада“

У свечаној сали Културног друштва „Брдо“ у Крању су седамнаести Дане српске културе започети 10. новембра 2022. године драмским играма, који су дјеца Српске школе у Словенији приредила посебице за овај догађај. Тему о ђачком добу, која продубљује значај коришћења матерњег језика у дијаспори рођених, је професорица разредне наставе Невена Бркић Ступар, приредила и припремила на велико одушевљење присутних.

Невена је у име Друштва поздравила све у крцато препуној сали, посебно упутивши поздраве писцу Александру Гаталици, првом саветнику у амбасди Републике Србије, проф. др Душку Певуљу, редовном професору Универзитета у Бањој Луци, те Златомиру Бодирожи, председнику Савеза српских друштава Словеније, као и осталим присутним представницима српских организација.

Средишњи дио догађаја је, као и што сам назив вечери наглашава, било предавање проф. др Душка Певуље, односно представљање књиге „Зашто наш народ пропада“ и њеног значаја за српску заједницу у мисији очувања српског културног идентитета.

Проф. др Душко Певуља

Професор је импресивно излагање започео ријечима да се у КД „Брдо“ осјећа као домаћин – а не као гост истичући да је у овој манифестацији присутан од осмих Дана српске културе. Професор Певуља, мотивисан дјечијом рецитацијом из првог дијела вечери, започиње чињеницом да смо савременици двије велике и сличне душе, а то су блаженопочивши Патријарх српски господин Павле и Десанка Максимовић академик и симбол пјесништва, да је јако задовољан прекрасним избором пјесама из дјечије приредбе.

Трудећи се да сажето говори, професор је у наставку започео да говори о књизи која је била тема вечери, захваљујући се Златомиру Бодирожи и Митру Вујиновићу да су пристали да КД „Брдо“ буде саиздавач ове књиге поред Књижевне задруге Српског националног савјета Црне Горе и Центра за Српске студије Бања Лука. Штампана је у тиражу од 1000 комада, а професор у свом

специфичном особеном реторичком опусу казује да је ову, обимом не велику књигу, потребно, како он то воли рећи, „дијелити Србима уз личну карту“.

Књига Ђорђа Натопшевића, која изворно носи назив „Зашто наш народ у Аустрији пропада“, је критички осврт на тадашње стање, које Натопшевић, по професији лекар, сагледава као управник Српских школа у тадашњој Аустрији живећи у Новом Саду, који је био у тадашњем саставу Аустрије. То је уједно и објашњење зашто је на корицама изузето спомињање Аустрије, јер те целине као такве више нема. Повод по којем је прештампана књига је обиљежавање двестагодишњице рођења школског реформатора, културног прегаоца и националног стегоноше Ђорђа Натопшевића. Ова књига је првобитно издана у најстаријем живом часопису – Летопис матице српске. Матица српска је најстарија српска, књижевна и научна институција. Професор истиче и велику истину о томе да јако мали број људи познаје ову чињеницу. Душко Певуља указује да, како тада тако и сада, критика српских школа се односи на чињеницу да нема добре школе без доброг учитеља – уједно поредећи слабе резултате вјероучитеља који нису били припремљени за свој задатак у програму увођења вјеронауке у српске школе у Републици Српској и Србији.

„Ми пропадамо морално и материјално, и нестаје нас што се не рађамо и што се одрађамо.“ Ђ. Натопшевић

Професор Певуља цитира другу реченицу из списа Ђорђа Натопшевића указујући да је ово кључни проблем тада, али и данас. Професор је наставио говорити о књизи

Публика и гост

цитирајући и коментаришући поједине одломке, са освртом на прештампану књигу Ивана Стојановића о Дубровачкој књижевности. Указао је да не треба критику из књиге схватати као грубо указивање недостатка нације, него више као на пропусте у систематичној организацији образовних система, шаљиво чинећи паралелу са данашњим бројним отварањима приватних образовних установа које себе називају универзитетима. Проф. др Душко Певуља је своје импресивно излагање завршио по оној народној: од бољке и лијек.

По завршетку промоције књиге се присутнима обратио Александар Гаталица, први савјетник у Амбасади Републике Србије, говорећи о утисцима у досадашњем раду, а посебно истичући фестивал поводом 130 година од рођења Иве Андрића. Нагласио је значај тога да дјеца у Словенији читају, говоре и мисле на српском. Поздравља рад Културног друштва „Брдо“ ријечима да му је драго да је присутан на седамнаестим Данима српске културе, а чији је учесник био на шеснаестим – изражавајући наду да ће се континуитет наставити и да ћемо заједно бити и на осамнаестим и деветнаестим данима Српске културе, које ће уједно означавати и крај његовог мандата у Словенији.

Предсједник Савеза српских друштава Словеније Златомир Бодирожа се у обраћању осврнуо на времена када се наш човек стидио говорити српским језиком у Словенији, поредећи то са садашњицом и подсећајући да је Културно друштво „Брдо“ пионир у организовању овакве значајне манифестације као што су Дани српске културе. Златомир такође истиче ограничен домет културних друштава, као и потребу институционалног рјешавања питања очувања националног идентитета Срба у Словенији.

Златомир Бодирожа указује на добру сарадњу са локалном заједницом, али не оклијева казати да добре односе и разумијевање на нивоу државне власти за сада

Полазници школе српског језика

нашој заједници није успјело остварити. Учитељица Српске школе Невена Ступар Бркић је рекла да нема бољег мјерила за успјехе у раду школе од тога када су дјеца посјећујући градове наше матице користила језик и писмо, комуницирали са вршњацима и успјешно пратили програме на српском језику, те сами тиме добили још већу мотивацију.

На самом крају је говорио Митар Вујиновић, предсједник Културног друштва „Брдо“, захвалио се Јавном фонду републике Словеније за културне дјелатности и Градској општини Крањ, који су подржали овај велики пројекат. Захваљује се и Амбасади Републике Србије и Александру Гаталици на посјети те пружаној подршци, а на самом завршетку је учесницима вечери уручио признања. Након завршеног првог дијела вечери дружење се наставило у домаћинском духу и пријатној атмосфери уз домаћу традиционалну храну и пиће. Вече српског кулинарства је својеврстан догађај, који се у КД „Брдо“ усталио као обичај који се надозвезује на богат културни програм. Бројни присутни су коментарисали да домаћински однос, спремање хране, те начин на који се она храна и пиће послужује јесу и те како обиљежје Србина, ма гдје он да живи.

Послије неколико залагаја и чашице љуте шљивовице је бесједа међу представницима српских организација текла опуштеније и већ су се рађале идеје за будуће сарадње.

Пјесма рода мога

Пјесма рода мога је традиционални пјевачки сабор који се одржава обично као други дан велике тродневне манифестације Дана српске културе. Ове године 11. новембра је мјесто одржавања пјевачке вечери био Дом културе у насељу Стражишче код Крања. На велико задовољство организатора сала је била попуњена до задње столице, али занимљивост приредбе није одбила љубитеље да програм пропрате са слободних мјеста за стајање.

Невена Бркић Ступар

Александар Гаталица

С обзиром на претежно крајишко поријекло већине чланова Културног друштва „Брдо“, као и већине друштава са којима се остварује сарадња, када је пјевање тема, већ се назире громак призив који се може очекивати на самој приредби. На бини је кроз десет пјевачких тачака своје умијеће показало шест друштава. У музичком интермецу смо погледали и соло наступе извођача из дјечијег састава на хармоници, као и вокалних солиста. Мелем за уши су многим били и традиционални јецаји гусала.

Предсједник друштва Митар Вујиновић није скривао велико задовољство због добре и успјешне припреме те сале препуне публиком. Митар спомиње и то да је велика част Друштву да је проф. др Душко Певуља, пријатељ велике породице КД „Брдо“ био са нама током пјевачке вечери.

За осмишљавање и вођење програма се побринуо Срђан Крговић, који је у свом, донекле шаљивом духу, водио једно ведро и опуштено, а уједно и динамично вече.

Приредбу су отворили домаћини, тачније дјевојачка пјевачка група. Представиле су се пјесмама „Испод куће зелена ливада” – пјесма са Косова и Метохије, „Марио ћеро мори” из јужне Србије и „Мој Драгане не гледај високо” – пјесма са Купреса. Умјетнички руководилац ове млађане групе је Срђан Крговић.

Пријатељи из Горењске регије, тачније мушка пјевачка група КПСХД „Вук Караџић” из Радовљице су на бини јекнули грлима омиљену крајишку арију „Сви Јањани” и „Заплакала моја драга”. Њихов пјевачки састав предводи Снежана Максимовић.

Нешто рјеђе на пјевачким вечерима у Словенији имамо прилику слушати специфичне напјеве из Поткозарја. Мушка пјевачка група СКХД „Десанка Максимовић” из Цеља у свом репертоару гаји „Ојкачу”, колијевку крајишког народног пјевања. Грла су сложили у неколико десетераца пјесама из Поткозарја. Својим начином пјевања су привукли пажњу присутнима и измамили гласне аплаузе.

Комшијско друштво КУД „Петар Кочић” из Крања је такође за наступ припремило мушку пјевачку групу. Као комшијско је очекујуће и нама најсродније – када је пјесма и њена јека у питању. Након низања годинама

обликаних стасова су забрујали зрели емоцијама испуњени гласови. Започели су пјесмом „Питају ме одакле си брате”, а докначали тачку крајишком послатицом међу напјевима – **грокталицом**. За ову пјесму је упечатљив грохот који се изводи у првом гласу, па је тако и добила име. Историјска је чињеница да српски народ у доба Османског царства избјегавао слово -х-, па је тако збуњујуће помислити да се ради о гроктању – а то је глагол који није никако звучно повезан са овим напјевом. Након громке јеке крајишких басова је звучност сали одјенула другојачије рухо. На бину су изашле дјевојке женске пјевачке групе СКУД „Видовдан” Љубљана. Милим и упјеваним гласовима су забрујале пјесме „Шлапе, шлапе носићу код нане” – српска изворна пјесма са сјевера Далмације и „На ријечи покрај старог млина” – изворна пјесма из Крајине. Женску пјевачку групу умјетнички руководи Анђелина Арсенић. За изразитију разноликост се организатор потрудио умјештајући у шаренолики програм вечери традиционални народни инструмент гусле. Упечатљиве призоре и звуке је приредио најмлађи члан Удружења гуслара Словеније, Давид Радишић. Давидови коријени потичу из Републике Српске. Импресиван наступ је уприличио извођењем пјесме „Похара Куча”. Пјесма опјевава догађаје о осветничким смакнућима

Срђан Крговић

због одбијања да плаћају порез (припадници племена Куче), одрубљиване су главе Кучима. Тако је побијено око осамдесеторо претежно стараца и дјеце, очигледно невиних, јер су племенске вође биле већ избјегле у Скадар. Захваљујући притиску дипломатије великих сила на Књаза Данила, војска се повукла и похара је прекинута (похара, харање).

Велику радост члановима Културног друштва „Брдо” чини подмлађивање структура друштва. Доказ томе је соло пјевачки наступ млађане **Ларе Недовић**. Њен сигуран и препознатљив глас су присутни могли чути неколико пута током вечери.

Неизоставни подмладак представља и играч, пјевач и хармоникаш Недељко Миловић, доказ стабилних темеља најмлађих, задуживања и чувара фолклорне баштине српског народа. Дјечак у лијепој народној ношњи је извео на хармоници неколико нумера различитих посковних кола.

Пред сам крај умјетничког програма су бином закрилиле дјевојке КПСХД „Вук Караџић” из Радовљице. Богате и стилски уређене ношње, девет зрелих и упјеваних женских гласова и самопоузвано извођење нумере „Жао ми је материних двора” је оставило значајан утисак на присутне. За приснији сценски наступ су се чланови пјевачког ансамбла потрудили извођењем заједничке пјесме дјевојака и момака „Голубићу село од рођења”. Пјевачки састав ради под руком умјетничког руководиоца Снежане Максимовић.

У самој завршници, као што се већ уобичајило, опет смо видјели и њихове гласове послушали, старију мушку пјевачку групу организатора догађаја, Културног друштва „Брдо”. Своју наклоњеност пјевача ка Лици исказали су красећи се на бини личким јелесима. Ову групу преводи Радомир Вујановић, а њега бројна публика познаје

Дјевојачка пјевачка група КД „Брдо” Крањ

Мушка пјевачка група КД „Брдо” Крањ

по милом и искусном првачењу, лаганом завођењу пјесме наводећи пратњу на бацирање. Започели су пјесмом „Пјевај ми пјевај соколе“, а тачку довршили пјесмама „на бас“, које своју посебну типску особеност гаји у селу Трамошња на сјеверозападу Крајине.

Милан Гламочанин, потпредседник Културног друштва „Брдо“ се придружио

Давид Рагишић

Мушка џјевачка група СКХД „Десанка Максимовић Цеље

на бини у одјавном дијелу програма започињући своје обраћање чињеницом да су у вријеме када је КД „Брдо“ освајало златне медаље на такмичењима Европске смотре српског фолклора рођени неки чланови пјевачких група који су вечерас наступали на приредби „Пјесма рода мога“ и своје учешће узели у Данима српске културе у Крању. Милан задовољно и сигурно исказује радост због омладине која краси и богати фолклорне ансамбле. Гламочанин је свим саставима који су учествовали у програму уручио захвалнице и ријечи домаћинске топлине позивајући све присутне на

заједничко дружење у просторе КД „Брдо“. Посебно обраћа пажњу професору Певуљи наглашавајући значај већ раније представљене књиге „Зашто наш народ пропада“. Послије пјевачке вечери је организатор спремио вечеру у просторима Друштва. Трпезу је красило печено прасе, кајмак, домаће салате, чорбе и бројне друге традиционалне кулинарске добротe из кухиња наших „Брђанки“.

Разиграна младост

Ова фолклорна манифестација је трећи дан и уједно завршница Дана српске културе. Догађај је приређен 12. новембра у Културном храму Игнација Борштника у мјесту Церкле на Горењском. На бини је као водитељ сусрета био Жељко Андрић, који је у свом уводном поздраву добродошлице поздравио присутне, исказујући велику част и задовољство КД „Брдо“ чињеницом да је догађај посетио градоначелник Крања Матјаж Раковец. Догађај је из првог реда пратио и Златомир Бодирожа, председник Савеза српских друштава Словеније, као и многи представници осталих српских друштава. Нарочито радује чињеница да је народ поново препознао догађај који обећава попунивши салу Културног храма.

Недељко Миловић

Председник КД „Брдо“ Митар Вујиновић обратио се говорећи о кратком пресеку у протекла два дана препуних културног програма, захваљујући се свима, посетиоцима и извођачима, а посебно екипи која је непосредно била активна у припреми и извођењу Дана српске културе наводећи да је било активних преко педесет људи. Након краћег представљања даље визије је обраћање завршио дајући простор и прилику градоначелнику града Крања да се обрати.

Мушка џјевачка група СКД „Пејшар Кочић“ Крањ

Градоначелник Крања Матјаж Раковец је присутне топло поздравио захваљујући се на позиву, казавши да га веома радује обилазак и упознавање нових култура и обичаја различитих народа, јер је увјерен да сам мултикултуралност богата и јача. Изражава ријечи поштовања према преданости Културнога друштва „Брдо“ до очувања културне баштине. Честита на досадашњим успјесима и

упућује жеље да добијемо још више младих ентузијаста у својој мисији очувања традиције.

Златомир Бодирожа поздравља присутне говорећи у име Савеза српских друштава захваљујући се КД „Брдо“ да „Разиграну младост“ проширују у 20. фестивал фолклорних група ССДС у сарадњи са Савезом. Као што то Бодирожа обично чини, указује да ми нисмо ништа него само спона између наших претходника и наших наследника, казавши да треба да будемо добри потомци како бисмо били добри преци. Износи информацију коју је добио у разговору са градоначелником Крања да је у плану да град Крањ добије дворану – културни центар који би могао у свом крају гостити догађаје овакве врсте.

Често се очи заросе посматрачима, а нарочито родитељима, дједовима и бабама када на бину изађу најмањи и најмлађи чувари српске традиције – „Цицибани“, малишани КД „Брдо“. Приказали су игре из централног дијела Србије аутора Милана Гламочанина. Умјетнички руководиоци групе која чини темељ фолклорног састава је Јована Оштир и Дарја Дел Фабро.

Српско културно просветно друштво „Свети Сава“ из Крања извело је игре из Владичиног

Хана аутора Данијела Вучићевића. Групом умјетнички руководи Алеш Оштир. На бину су изашли са петнаест играча, а као занимљивост намеће опаска да су само двојица момака међу играчима зрелијег животног доба.

Многи су чули за Пчињски округ у јужном дијелу Србије, а малобројнима је позната чињеница да је ријека Пчиња дуга 128 километара. Игре из Пчиње је представило Српско културно друштво „Завичај“ из Клагенфурта. Ову кореографију је за њих поставио Милан Гламочанин уз пратњу музичког аранжмана Жанијела Шубље. Групу увјежбава и умјетнички њоме руководи Марко Смолковић. Десет дјевојака и пет момака је у темпераментним играма у потпуности заузимало и користило пространу бину.

Српско културно друштво „Сава“ из Храстника одлучило се да са својим старијим и искусним саставом представи Игре из београдске Посавине кореографа Милана Радовановића, музичког аранжмана Дарка Читића. Умјетнички руководилац групе је Зоран Јауз.

Старији Цицибани Културног друштва „Брдо“ су извели Игре из Владичиног Хана. Аутор њихове кореографије је такође Милан

Лара Неговић

Гламочанин, а музику је приредио Миленко Мартић. Групу предводе Јована Оштир и Дарја Дел Фабро.

На подручју Италије, тачније у Трсту се за очување традиције залажу припадници Српског културног уметничког друштва „Понтес – Мостови“. Омладински ансамбл је извео Влашке игре из ђердапског Подунавља. Ову кореографију је поставио Дејан Станисављевић уз музички аранжман Жанијела Шубље. Групу предводи умјетнички руководилац Никола Совиљ.

Из Крања је дошао фолклорни састав Српског културног друштва „Петар Кочић“ представљајући сплет пјесама и игара из ужичког краја аутора и умјетничког руководиоца Снежане Максимовић. Приказ је ишао уз музичку пратњу аутора аранжмана Борислава Дамјанића.

Фолклораше Српског културног друштва „Слога“ из Нове Горице доводи умјетнички руководилац Бијана Савић. Представили су игре из Куманова за коју је музику припремио Миленко Мартић. Саму кореографију је поставио њен аутор Милан Гламочанин. Упечатљиве српске ношње из Македоније претежно бијелих боја код момака са јарким детаљима и црвеним шарима на чарапама код дванаесторице момака који су одважно закорачили на бину остављају снажан утисак на публику. Услиједила је подршка од осамнаест дјевојака у ношњама изражене орнаментике, што је обећавало подизање динамике изражаја све до самог краја и кулминације кореографског приказа.

Срби ријеч „слога“ нарочито често спомињу и воле. Српско културно друштво „Слога“ из Вићенце са својим саставом је упризорило како су некада изгледале игре и пјесме у Босилеградском Крајишту изводећи истоимену кореографију под умјетничким руководством Стефана Марјановића.

Женска пјевачка група СКУД „Видовдан“ Љубљана

Мушка пјевачка група СКПХД „Вук Караџић“ Радовљица

„Видовдан” има веома снажну поруку, када неко изговори ту ријеч свако ко је чује по мало застане. Баш то име су себи надјенули припадници Српског културно умјетничког друштва „Видовдан” из Љубљане. Као занимљивост се издваја да већ годинама Друштвом руководе млади, одговорни и предани људи. Фолклорни ансамбл је извео Игре из Димитровграда „Пошла Стојанка на воду”, аутора кореографије Љубомира Вујчина. Сам музички аранжман је приредио Миленко Мартић. Жељко Крсмановић као умјетнички руководилац води ансамбл.

Давор Вулковић

Сви велики историјски догађаји нашега народа су сажети у бројне десетерце, пјесме са по десет слогова нарочито погодне за епско приповиједање. Вук Стефановић Караџић нас је све задужио да их чувамо и гајимо сакупљајући их и брижљиво записујући, те их 1814. године објавио у Бечу. У то име Давор Вулковић, гуслар поријеклом из Црне Горе, члан Удружења гуслара Словеније изводи пјесму о Вуку Караџићу.

*„Луџао си са дрвеном ноћом
ношен срџством и хришћанском слојом,
сакуљлао и њјесме и њриче
ишћо се Срби сад са њима диче.
Хвала шеби Караџићу Вуче
наша ђеца твоја слова уче.
Срџски народ њамџи твоје лице,
еј џи си оџац срџске ћирилице“
-џреџис дијела оџијеване џусларске џјесме*
Као што смо казивали, Караџићево име има многојаке заслуге да се спомиње и уздиже. Српско културно просвјетно и хуманитарно друштво „Вук Караџић” из Радовљице је након гусларске тачке представило игре из Тимока „Разболе се дилбер Денка” аутора Дамира Шиповца и музичког аранжмана Жанијела Шубље.

У самој завршници „Разигране младости”, у посљедњој тачки културног програма изведена је још једанпут кореографија „Куманово”, овог пута у извођењу омладинског састава Културног друштва „Брдо”, аутора и руководиоца Милана Гламочанина уз музички аранжман Данијела Шубље.

Маџјајз Раковец и Миџар Вујиновић

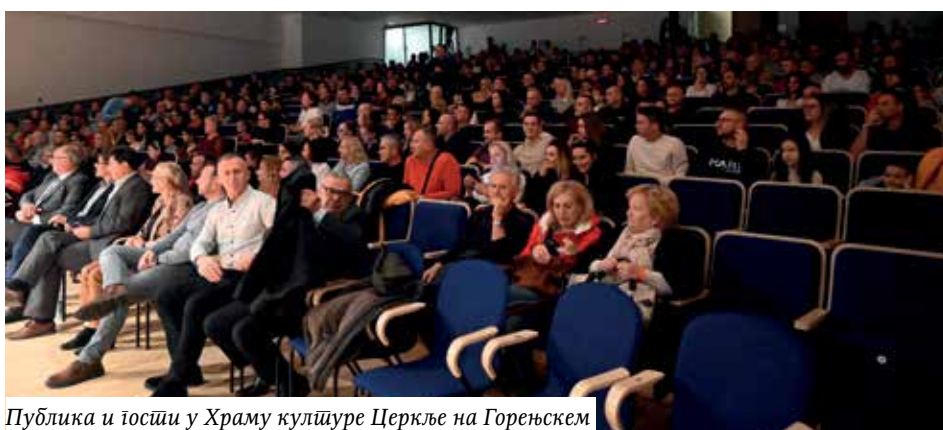
Злаџомир Бодирожа и Жељко Анџрић

Женска џјевачка џруџа СКПХД „Вук Караџић” Радовљица

Предсједник Културног друштва Брдо је свим представницима извођача уручио захвалнице за учешће на деветнаестој фолклорној манифестацији Разиграна младост, позивајући све присутне да се придруже у сусједној спортској дворани у склопу центра на једној великој заједничкој забави поводом завршених Дана српске културе. На великом дружењу је присутне забављао оркестар Дејана Косића.

У исто вријеме, када је била и игранка, одржан је и састанак са руководиоцима фолклорних група које су учествовале на овом догађају, а Милан Гламочанин је пратио наступе свих група и на поменутом састанку изнио своја запажања и оцјене за сваку групу појединачно. Оцјене треба да припомогну отклањању грешака и још квалитетнијем извођењу кореографија.

Публика и џосџи у Храму кулџуре Церкље на Горевљеском

Текст: Миоџраг Конџић
Фото: Душан Јовановић

Омлагински фолклорни ансамбл КД „Брдо“ Крањ

Дјеџи фолклорни ансамбл КД „Брдо“ Крањ

Вешеранска фолклорна група СКПД „Свешти Сава“ Крањ

Фолклорна група СКД „Завичај“ Клајенфурт

Ветеранска фолклорна група СКД „Сава“ Храсњик

Омладински ансамбл СКД „Понђес-Мосјови“ Трстје

Ветеранска фолклорна група СКД „Пеђар Кочић“ Крањ

Фолклорни ансамбл СКД „Слоја“ Нова Горица

Фолклорни ансамбл СКД „Слоја“ Вићенца

Фолклорни ансамбл СКУД „Видовдан“ Љубљана

Фолклорни ансамбл КПСХД „Вук Караџић“ Радовљица

Омладински ансамбл КД „Брдо“ Крањ

Вукови дани 2022

У организацији Културно просветно спортског и хуманитарног друштва „Вук Караџић” из Радовљице одржани 12. Вукови дани

Овогодишњи традиционални „12. Вукови дани” одржани су 19. новембра на већ добро познатом месту, а то је Линхартова дворана у Радовљици, која је била испуњена љубитељима фолклорне уметности, односно народних игара и песама, као и онима којима су српска култура и све друго на срцу.

Отварајући „Вукове дане 2022” водитељка програма Снежана Максимовић пожелела је добродошлицу свим посетиоцима и учесницима и истакла: „Прошло годину дана како амо се срили овде на истом месту, на 11. Вуковим данима. Верујем да су вам недостајале наше културне вечери и манифестације, због чега смо и вечерас овде са истим циљем, да вам представимо само део наше фолклорне, певачке и музичке традиције”. Затим је поздравила Миху Резара, заменика начелника општине Јесенице а свим гостима и посетиоцима пожелела пријатно вече.

У наставку уводне беседе Снежана Максимовић је нагласила: „Конечно смо почели дисати слободно, пуним плућима, својски смо се трудили и радили да надокнадимо све пропуштено, а вечерас беремо плодове свога рада. Заједно са нашим гостима вечерас ћемо уживати у лепоти различитости и креативности, показати да лик, дела и речи Вука Караџића живе и дан данас и да смо сви заједно на Вуковом путу. Уз Вука смо се сјединили са циљем да сачувамо наше српско културно наслеђе и да наш пут следе наши најмлађи који и отварају вечерашњи програм”.

Говорећи о култури рекла је да је „култура све оно што је човек створио у свом историјском развоју” и да „нико не ствара културу изнова, већ увек полази од постојеће”.

„Тако је и даље жива народна игра, која је део наше богате културне традиције. У том погледу, фолклорна делатност је та која обавља послове са којима друге институције не могу да се носе. Народна игра, музика и обичаји не могу се чувати у музејима, јер је то живи догађај који се преноси само са генерације на генерацију. Наши гости ће нам рећи како то сами раде“ – навела је Снежана Максимовић а затим најавила прве извођаче, а то су по неком обичају они најмлађи, чланови дечје фолклорне групе КПСХД „Вук Караџић” Радовљица, који су се представили играма из Срема.

Најављујући другог учесника у програму водитељка је рекла неколико речи о њима: „Фолклорна група „Iskra Етесо” из Крања основана је 1978. године. Чланови групе уживају у игри, певању и музици, а слободно време посвећују пробама и наступима. Сав њихов труд награђен је одличним одзивом публике и стручне јавности у земљи и иностранству. Они носе име Словеније и њене обичаје у свет и тако доприносе препознатљивости наше мале, али културно богате земље. Вечерас на нашем концерту, између осталог, јачамо и пријатељства међу народима и упознајемо друге културе”. Млади чланови Фолклорне групе „Iskra Етесо” уз музичку пратњу њиховог оркестра одиграли су сплет Белокрањских игара.

Наставило се песмом, односно певањем, а како то умеју показали су чланови Мушке певачке групе КПСХД „Вук Караџић” који су отпевали песме „Сви Јањани добре коње јаше” и „Синоћ мене оженише”.

Да би овај догађај, поред игре, песме и музике, био обогаћен и поезијом побринуо се Радослав Милановић, који је већ издао

Снежана Максимовић

три самосталне збирке поезије, а овом приликом публици је поред песама из тих збирка представио и нова остварења.

Публика је поново имала прилику да чује певање, овај пут у извођењу женског певачког дуета из Културно просветне заједнице Срба из Салцбурга, а девојке су на веома леп начин отпевале песму „Море сокол пие”.

Извођачки ансамбл КПСХД „Вук Караџић” Радовљица

Поново је на ред дошла народна игра. У најави ове тачке програма Снежана Максимовић је рекла: „Све што се обичном речју и причом не може исказати стаје у игру, песму и свирку, па тако и ми наш програм настављамо кроз та три важна сегмента живота. Почесто нас људи и питају „А зашто баш фолклор?“ Иако многи сматрају да фолклор, нити народна игра, не не приличи савременом животу, све је више оних који воле да заиграју и запевају, упознавајући се, градећи велика пријатељства али и љубави. Баш због свог хобија, млади људи све више схватају да су у предности у односу на своје вршњаке. Потреба за откривањем шкринице традиције, дружењем, путовањима Богу хвала све је више присутна па зато многи и радо одлазе у фолклораше. Једни од њих су и наши гости и пријатељи Српско културно уметничко друштво „Видовдан“ из Љубљане који се верно од 2004. године труде да чувају културно наслеђе српског народа и преносе га на млађе нараштаје“. СКУД „Видовдан“ Љубљана представило се посетиоцима српским играма из Кумановског поља.

Млади фолклораша из Фолклорне групе „Iskra Emeco“ Крањ добили су још једну

прилику да се представе овдашњој публици, овај пут са играма из Горњске.

Да покажу лепоту певања потрудиле су се чланице Женске певачке групе КПСХД „Вук Караџић“ из Радовљице, које су под вођством Снежане Максимовић отпевале песме „Вита јела до неба“ и „Удаћу се ја у село своје“.

Наставак програма припао је гостима из Аустрије, тачније из Салцбурга. Говорећи о њима Снежана Максимовић је навела: „Жеља да Вукови дани буду традиционални остварила се. Разиграли смо се по целом свету, па смо тако и наше наредне госте пронашли у Аустрији. Мноштво нас, далеко од завичаја, довољно је освешћено да на прави начин негује нашу српску традицију и на поколења је преноси, јер потајно знамо да ће се мало ко вратити у завичај. Бар не тако скоро. Али онда када се то деси, треба знати шта су све вредности земље, народа, обичаја и културе државе из које ми вучемо корене. Они то итекако добро знају, Културно спортска заједница Срба у Салцбургу основана је 1999. године као удружење српских грађана. Циљ оснивања заједнице био је окупљање српске деце и

Радолав Милановић

Женска певачка група КПСХД „Вук Караџић“ Радовљица

Мушка певачка група КПСХД „Вук Караџић“ Радовљица

омладине, неговање матерњег језика, очување српске културе и традиције. Већ пуних 15 година успешно плету коло, преплићу игру и реч српску, да је сачувају од заборава, да је пренесу онима који се у ово коло хватају. А вечерас их је Вуков пут довео да у колу заиграју и код нас“. Млади фолклораша из Салцбурга представили су се играма из околине Ниша.

Водитељка програма позвала је на бину Мирослава Мартића, председника КПСХД „Вук Караџић“ Радовљица, који се захвалио публици на овако великој посети, као и учесницима у програму, а представницима друштва уручио захвалнице за учешће у програму и као сећање на овај леп догађај.

Задња тачка програма припала је домаћину, извођачком ансамблу КПСХД „Вук Караџић“ који је одиграо кореографију под називом „Игре из Пирота“.

Тако су веома успешно завршени још једни „Вукови дани“, а дружење публике и учесника настављено је у „Колперну“ на Јесеницама.

Овај пројекат финансијски је подржан од Јавног фонда Републике Словеније за културне делатности, као и од општине Радовљица.

Текст и фото: Душан Јовановић

Деци ансамбл КПСХД „Вук Караџић” Радовљица

Фолклорна труппа „Iskra Етесо” Крањ

СКУД „Видовдан” Љубљана

КСЗ „Салибурј” Салибурј

Мратиндан - слава СКД „Петар Кочић”

Српско културно друштво „Петар Кочић” из Краља свечано прославило Мратиндан, славу друштва

Како и доликује правим домаћинима, тако су се и чланови СКД „Петар Кочић” потрудили да 24. новембра 2022. свечано прославе свог заштитника светог мученика Стефана Дечанског, краља српског. Обред освећења и резања славског колача обавио је јереј Бранислав Тодорић уз присуство великог броја гостију и чланова друштва. Резање славског колача обавили су јереј Бранислав Тодорић и Крстан Шућур, председник друштва. Након ломљења славског колача и послужења славским житом, јереј Бранислав Тодорић бесједио је о светитељима којима је посвећен овај дан, који је у народу иначе познат као Мратиндан, а који се више не спомиње у календару Српске православне цркве, ипак, код народа је још увијек присутно старо име славе. О светом великомученику Мину записано је слjedeће: „Једног дана прозрe св. Мина из даљине незнабожачко празновање у граду Катгунанији, па се спусти у град, и пред свима објави своју веру у Христа Бога живог а изобличи идолопоклонство и незнабоштво као лаж и мрак. Кнез града тога, неки Пирос, упита Мину ко је и шта је. Одговори му светитељ: „*Ошацбина ми је Мисир, име ми је Мина, био сам официр, но видећи идолопоклонство одрекох се ваших иочасици. Саг дођох да пред свима објавим Христа мога као Бога истинитијога, да би и Овај мене објавио као слугу Свога у царству*

Јереј Бранислав Тодорић и Крстан Шућур

небеском.” Чувши ово Пирос стави Мину светог на велике муке. Шибаху га, стругаху гвозденим четкама, опаљиваху свећама, и мучаху разним другим мукама, па га најзад мачем посекоше. Тело му бацише у огањ, да га не би хришћани узели, но хришћани ипак спасоше од огња неке делове. Те остатке они чесно сахранише, а доцније они бише пренети у Александрију и тамо сахрањени,

и над њима црква саграђена. Пострада св. Мина око 304. год. и пресели се у царство Христово. Но би и оста велики чудотворац у обадва живота, и на земљи и на небу. Ко год је св. Мину славио и на невољи у помоћ га са вером призивао, томе је он помагао. Више пута јављао се као ратник на коњу, да помогне вернима или да казни неверне”. За Светог мученика Стефана Уроша III

Госћи и домаћини на слави

Дечанског, краља српског записано је: „**Свети мученик Стефан Дечански краљ српски.** Син краља Милутина и отац цара Душана. По наређењу необавштеног оца био ослепљен, а по наређењу лакомисленог сина био у старости удављен. При ослепљењу јавио му се св. Никола у храму на Овчем пољу, и показао му његове очи рекавши: „*Стефане, не бој се, ево твојих очију на моме плану, у своје време ја ћу ти их враћити*”. Пет година провео у Цариграду као заточеник у манастиру Сведржитеља (Пантократора). Својом мудрошћу и подвигом, кротошћу и благочешћем, трпељивошћу и благодушношћу превасходио је Стефан не само све монахе у манастиру него и сав Цариград. Када се наврши 5 година јави му се опет св. Никола и рече му: „*дошао сам да испуним своје обећање*”. И осени слепог краља крсним знамењем, и краљ прогледа. Из благодарности Богу саградио храм Дечански, једно од ретко дивних дела византијске уметности и један од најзнаменитијих споменика негдашњег српског благочешћа. Св. краљ Стефан са св. Савом и св. кнезом Лазаром чини једну прекрасну триаду од светости, благородства и самопожртвовања, које је народ српски дао. Као мученик проживео свој земни век, и као мученик скончао 1336. год. примивши венац бесмртне славе од Сведржитеља, коме је верно послужио”.

Крстан Шућур, председник СКД „Петар Кочић” у име чланова друштва и у своје име поздравио је чланове друштва и госте, међу којима су били Матјаж Раковец, градоначелник Крања, Златомир Бодирожа, председник Савеза српских друштава Словеније, Митар Вујиновић председник КД „Брдо” Крањ, Милан Стојановић, представник КПСХД „Вук Караџић” Радовљича, Милош Милић, председник СКПД „Свети Сава” Крањ, Душан Јовановић, секретар Савеза српских друштава Словеније и Зоран Стевановић, члан градског вијећа Крања. Исто тако поздравио је све спонзоре

Миле Гашић и Драгица Шућур, кума славе

и донаторе друштва. У свом даљем говору истакао је: „На данашњи дан прије петнаест година било је основано ово друштво и сам тај дан и нека Божја судбина дала је да смо добили свога заштитника Стефана Дечанског и ми смо након пар година и преузели да то буде слава нашег друштва и мислимо да уз помоћ и вјеру у нашу цркву и Бога можемо да вам пожелимо добродошлицу. Сви желимо да нам буде боље, идемо даље”. Захвалио се пријатељима, спонзорима и донаторима, као и Градској општини Крањ која поред редовне подршке у програмима и пројектима прави и неке искораке, тако да је ове године финансијски подржала путовање на фестивал у Драч и Тирану, Албанија, гдје је представљена словеначка култура. Навео је да је у ових петнаест година друштво имало велику подршку породица, а посебно је истакао супруге чланова друштва, које се увијек труде да све оно што се замисли и оствари. Тако је ове године његова супруга Драгица одлучила да буде кума славе, а да чак имају кандидате за кума за сљедећу славу. Након свог говора дао је ријеч гостима.

Присутнима на слави прво се обратио Матјаж Раковец, градоначелник Крања који је рекао: „Бићу врло кратак. Поздрав, прије свега у моје име у име градске општине. Хвала вам пуно што сте ме позвали, хвала вам пуно на подршци коју сте нам пружали све ово вријеме. Као што видите, веома смо отворени, у суштини ја сам градоначелник свих овдје у Крању. Подржавам различитост, али прије свега цијеним вашу припадност култури, начину, обичајима које овдје градите и ви сте заправо једна лијепа, да тако кажем национална матица, српска матица овдје у Крању. Сви странци су добродошли у Крањ, они који имају добре мисли у срцу, који су за напредак и као што сам много пута рекао, одрастао сам када су овдје почеле да раде велике фабрике попут Саве, Искре, разне текстилне индустрије и тако даље. А када смо отац и ја градили кућу, ваше колеге су нам много помагале. У то вријеме се радило ударнички, плоча па зидови, и у суштини од тада прихватам другачију културу која постоји овдје, укључујем је у градоначелништво које имам. Нисте само ви, којима помажем, има и других

Матјаж Раковец, Бранислав Тодорић, Крстан Шућур и Зоран Стевановић

удружења, а мислим да заслужујете, јер сте ипак ви помогли у стварању ове Словеније, овог напретка. Заправо, некеме је то већ прва домовина, некеме друга домовина, али је битно да не прекидате везе, везе које имате у родном завичају. Другим ријечима, у Крању ћете увијек бити добродошли. Хвала вам на доприносу све ово вријеме, вашој деци, вашој родбини. Мислим да већина Крањаца то веома цијени, има неких аномалија, али то, знате, има сваки народ и биће и код нас. Али својим ставом то заиста можемо минимализовати на најмањи начин. Па још једном, хвала вам пуно на позиву. Предсједнице, честитам вам славу и мислим да ћемо се данас лијепо провести. Много вам хвала”.

Крстан Шућур се захвалио градоначелнику Раковцу на честиткама и лијепим ријечима, а затим дао ријеч Зорану Стевановићу, члану градског вијећа Крања који је присутне поздравио ријечима: „Људи, помаже Бог и срећна слава”. У наставку свог говора споменуо је да је задња година била пуна успјеха али и неке боли, јер се много штошта окренуло на њега. Говорио је о свом дјеловању као и о изборима и нагласио да је и поред свега задовољан постигнутим. На крају је додао: „А желим вам само нешто рећи, једна ствар која је јако битна. Кроз сву ову годину сте ме јако подржавали сви. Ја тачно познам сваку српску душу у Крању, тачно знам ко шта мисли, како се понаша, шта ради и како се понаша у друштву. Петар Кочић је друштво које готивим зато што увијек чува своју баштину и наслеђство и увијек сте ме подржавали кроз сву моју ту мучну годину и невјероватно сам захвалан и хвала вам што постојите. Још једном срећно”.

Присутнима се поново обратио Крстан Шућур који је навео да наша друштва сада, у овој ситуацији, воде велику борбу и да су ове године направиле доста штете и многа друштва су на кољенима, и Савез српских

Славска шорџа

друштва Словеније и предсједник савеза воде сада заиста једну велику борбу. Истакао је да у посјету Словенији долази савјетник предсједника Србије Александра Вучића и да ће с њим бити обављени разговори. Исто тако споменуо је и састанак Савјета за питања националних заједница припадника народа бивше СФРЈ и да ће на састанку бити изнесена питања која су од виталног значаја за српску заједницу у Словенији. Нагласио је да у свему треба радити мудро и паметно, да нас прати Лазарева мудрост и Милошева храброст. На крају свог говора Крстан Шућур је дао ријеч Златомиру Бодирожи, предсједнику Савеза српских друштава Словеније.

Златомир Бодирожа је у својој бесједи истакао: „Поздрављам све чланове, домаћине и представнике друштава у имену Савеза српских друштава Словеније и у своје име. Слажем се са овим излагањима прије мене и вјерујем да нисте дошли мене слушати овдје, али свеједно имам потребу да нешто

кажем. Ја нећу говорити са политичког аспекта, друштва су основана по Закону о друштвима и морају бити аполитична,, али то нас не омеђује, не искључује да не можемо сви једном бити политичари, макар у четири године један дан, а то је када су избори. Ја обично имам вољу и намјеру да кажем у оваквим моментима да смо ми друштва која баштинимо традицију и културу и слава наша јесте један изузетан моменат у нашој традицији и култури и зато одајемо посебну пажњу и почаст оваквим моментима. Свештеник је говорио о животу и дјелу данашњег светитеља којем се сви заједно молимо да буде добар заступник свих нас и надам се да хоће, али и наша комплетна историја нашег народа је заиста тешка, напорна и патничка, али то и очвршћује. Има она једна изрека која каже да се љути материјали брусе каменом љутим, а људски образ и карактер тврдим и поштеним радом, тако и ми то уважавамо и ја сам заиста поносан на нашу заједницу овдје у овим моментима и на нашу, некако да кажем, сложеност. Цаба је владати цијелим свијетом ако не владаш собом. Још једном вас поздрављам и желим вам пријатно поподне и пријатељи овај дан”.

Митар Вујиновић, предсједник Културног друштва „Брдо” Крањ честитао је слављеницима славу и захвалио се свима онима који су га подржали у избору за вијећника Градске општине Крањ.

Славље је настављено у добром расположењу, онако како и доликује, са богатом трпезом коју су припремили домаћини, а посебно треба истаћи домаћице које су се својски трудиле да све буде онако како је најбоље. Наравно, као и на свакој слави, запјевало се да свечаност буде потпуна у нади, вјери и љубави да ће друштво још дуго година славити свог заштитника Стефана Уроша III Дечанског.

Текст и фото: Душан Јовановић

Представници друштава

Дугина огрлица

У организацији Српског културно просвјетног друштва „Свети Сава“ из Крања одржано литерарно музичко вече

Литерарно музичко вече под називом „Дугина огрлица“ одржано је 25. новембра 2022. у просторима СКПД „Свети Сава“. На почетку програма Душан Јовановић је рецитовао „Зравицу народу српском“ од Добрице Ерића и Љубивоја Ршумовића. Након тога поздравио је све присутне, а међу њима и Златомира Бодирожу, председника Савеза српских друштава Словеније, и пожелио им добродошлицу на литерарно музичко приредбу која носи назив „Дугина огрлица“ а која је посвећена српској лирској народној поезији. Захвалио се онима који су омогућили реализацију овог пројекта, а то су Јавни фонд RS за културне дјелатности, који је финансијски подржао пројекат и Градска општина Крањ.

Представљени су и учесници у програму, а то су: Николина Бенић, флаута, Мушка пјевачка група СКПД „Свети Сава“, Драгиша Лазовић и Владо Филић, као и Душан Јовановић, рецитатор и водитељ.

У свом уводном говору споменуо је лирске народне пјесме, које су настајале у анроду а које су стварали појединци који су нама непознати. Преносиле су се са генерације на генерацију, па се зато временом и мијењале. Свако ко их је некоме казивао могао је да дода нешто своје. Лирске пјесме су записане у збиркама али и запамћене од стране наших најстаријих чланова породице. Пјевале су се и казивале у различитим приликама, у оквиру породице и значајних догађаја у животу људи. Лирске народне пјесме

Златомир Бодирожа и Милош Милић

могу бити: обредне, обичајне, митолошке, посленичке, љубавне, породичне, шаљиве.

Почело се са рецитацијама, Душан Јовановић је рецитовао двије митолошке и хришћанске пјесме „Фалила се звијезда Даница“ и „Три су цвета у гори цветала“ а затим и двије обредне и обичајне, односно коледарске пјесме „Добар вече, коледо!“ и „Домаћине, коледо!“. Николина Бенић, млада музичарка, на флаути је одсвирала „Светосавску химну“.

У другом склопу Душан Јовановић је одрецитовао три божићне пјесме „Грану

сунце иза брда“, „Божић зове с оне стране“ и „Божић зове сврх планине оне високе“ а Мушка пјевачка група СКПД „Свети Сава“ отпјевала је пјесму „Мала моја из другог села“.

У трећем склопу Душан Јовановић је рецитовао ђурђевске и спасовске пјесме „Ђурђево лето, пролето“, „Мајка хоће Ђурђа да окупа“ и „Пала магла у приморје“. Композицију „Ој, дјевојко“ одсвирала је Николина Бенић.

Четврти склоп је почео рецитовањем краљичких пјесама „Ој девојко плава“ и

Владо Филић, Срејко Масникоса, Николина Бенић, Милош Милић, Душан Јовановић, Драгиша Лазовић и Алекса Јолић

„Овде нама кажу”, а одрецитована је и једна ивањска пјесма „Пасло коња младо момче”. Настављено је пјесмом „Анђелија” коју су отпјевали чланови Мушке пјевачке групе СКПД „Свети Сава”.

У петом блоку публика је прво чула рецитацију додолске пјесме „Ми идемо преко села” а онда и двије сватовске пјесме „Сеја брата на сунашце звала” и „Добро дошли, кићени сватови”, да би овај склоп завршила Николина Бенић изводећи на флаути композицију „Опа цупа скочи”.

Шести блок је посвећен рецитацијама почашница (здравица) „Бисерна брада” и „Ово је вино црвено”, а настављен пјесмом „Пођи за ме Маро” коју је такође отпјевала Мушка пјевачка група.

Посленичким пјесмама почео је седми блок, а Душан Јовановић је одрецитовао двије пјесме из тог циклуса „Жетву жела лепота девојка” и „Жетву желе три јетрве” а овај склоп завршен је инструменталном музиком, односно свирањем на флаути пјесме „Ја посадох лубенице” у извођењу Николине Бенић.

Николина Бенић

У осмом блоку Душан Јовановић је прво рецитовао двије породичне пјесме „Сунце зађе за невен, за гору” и „Вишњицица род родила, више од рода”, а потом и једну успаванку „Спавај, чедо, родила те мајка”. Овај склоп је настављен пјесмом „Јелено, девојко” коју су отпјевали Драгиша Лазовић и Владо Филић.

Љубавним пјесмама кренуо је осми блок, а Душан Јовановић је рецитовао пјесме „Вјетар ружу уз поље носаше”, „Очи моје, куд сте погледале”, „Кол’ка је ноћца ноћашња” и „Текла Сава на камену сама”. Николина Бенић је још једном показала свој таленат изводећи композицију „Рокатанц”.

Посјетиоци

И овај, девети склоп, посвећен је љубавним пјесмама, а рецитоване су пјесме „Тужна јадна, да сам вода ладна”, „Болан Јово по гори ходио”, „Ах, моја водо студена”, „Ранила девојка лава и лабуда”, „Ђул дјевојка под ђулом заспала” и „Извор вода извира бистра студена”, а затим је Мушка пјевачка група СКПД „Свети Сава” отпјевала пјесму „Ој Личани дођите овамо”.

Десети склоп је започет рецитовањем пјесма „Гдјено синоћ на конаку бјесмо”, „Ја посади виту јелу”, „Белила се призренска девојка”, „Мислила сам (о злу не мислила!)”, „Дјевојка је драгом поручила”, „У ливади под јавором вода извири” и „Захвали се бела рада”. На крају овог склопа Драгиша Лазовић је отпјевао пјесму „Ја посадох виту јелу”.

На крају, у једанаестом склопу, прво је Душан Јовановић прочитао шаливу пјесму „Синоћ мома доведена” да би потом Николина Бенић показала да поред свирања зна и да лијепо запјева извођењем пјесме „Ој, ружице румена”.

На крају програма присутнима и извођачима обратили су се Милош Милић, предсједник СКПД „Свети Сава” Крањ и Златомир Бодирожа, предсједник Савеза српских друштава Словеније, који су се захвалили учесницима у програму за ово лијепо литерарно музичко вече.

Дружење је настављено уз закуску и добро расположење.

Текст и фото: Душан Јовановић

Мушка пјевачка група СКПД „Свети Сава” Крањ

Опет Златибором цура шеће

Српско културно друштво „Сава“ Храстник одазвало се позиву Удружења за неговање народне традиције „Златибор“ Чајетина на 11. Међународни фестивал ветерана фолклора

Чланови наше фолклорне групе су са нестрпљењем чекали четвртак, 01. децембар 2022, дан поласка на Златибор. Аутобусом смо из Храстника кренули у 23 сата, цијели пут се орила пјесма и смијех, а могу вам рећи да се је и коло заиграло на сваком стајалишту. У тако добром расположењу нисмо ни примјетили километре које смо пропутовали. У петак, 02. децембра смо већ у десет сати допутовали на Златибор у хотел Central inn гдје смо били три дана настањени.

Наш наступ је био предвиђен у суботу, 03. децембра 2022. у 19 сати, тако да смо имали слободан петак и суботу за обилазак туристичких дестинација. Посјетили смо и возили се Златиборском „Gold“ гондолом, која је пуштена у рад јануара 2021. године. Са својих импресивних девет километара трасе, преузела је титулу најдуже панорамске гондоле на свијету. Био је то незабораван доживљај и један сат уживања у прелијепим пејзажима Златибора. Огромно фотографија и „селфија“ пропраћено смијехом настало је на тој вожњи. Најатрактивнија и најљепша вожња је била преко Рибничког језера.

Посјетили смо и најновију туристичку атракцију на Златибору мултимедијалну фонтану која је отворена јуна ове године. Фонтана која се састоји из више сегмената. „Air flow“ чине двије велике фонтане које, поред тога што имају декоративну функцију

такође пречишћавају воду, и то тако што се вода мијеша са ваздухом. Посебан сегмент су два цета (сударају се млазнице) са именима Тара и Златибор, предивно мјесто гдје се вода игра и плеше, паша за очи.

Посјетили смо и тематски парк „El Paso City”. Добио је назив по истоименом граду у Сједињеним Америчким Државама. Ријека која протиче овим комплексом дијели га на двије цјелине, на амерички и српски дио, тако да је веома лијепо било видјети „El Paso City” мјесто сусрета двију култура. С једне стране ријеке налази се каубојски град и индијанско село, на другој обали смјештен српски дио са црквом и симпатичним златиборским засеоком. Спавања није било, журирало се до јутарњих сати.

У суботу навече у 19 сати наша фолклорна група представила се играма из Београдске Посавине. Добро расположени одиграли смо са таквим набојем енергије да су одзвањали Културним центром наши

кораца, наши повици и цика наших фолклорашица. Награђени смо били громогласним аплаузом. По изласку из дворане многи чланови других друштава дошли су до нас, честитали нам и дијелили

комплименте. Један од комплимената је био од фолклораша из Црне Горе: „Ваши ветерани су показали такву позитивну енергију и виталност на чему би вам многи позавидјели”.

На фестивалу је учествовало 56 културно-умјетничких друштава из Србије, Босне и Херцеговине, Црне Горе, Хрватске, Словеније и Аустрије. Фолклорни спектакл је трајао пуних осам сати.

Наше друштво је други пут наступало на сцени Културног центра Златибор. На овом 11. фестивалу је показано право умеће у кореографији, игри, али и надахнуће и пријатељство које нас сваке године вуче да учестујемо поново.

Дуго се играло на сцени, а онда и након фестивала до касно у ноћ у дворани, гдје су сви, и то 1400 учесника пјевало у један глас и играло највеће коло. Атмосфера је била усијана до јутарњих сати.

У понедјељак послје пола ноћи срећно смо допутовали назад у наше Засавје са пуно прелијепих усмехана на нова пријатељства, неки на нове љубави, а неки на незаборавне доживљаје.

Славица Трипуновић

Вукови поново на Златибору

У Културном центру на Златибору у суботу 03. децембра 2022. одржан је 11. Међународни фестивал фолклора под називом „Опет се Златибором цура шеће“

Фестивал Златибор

На фестивалу је учествовало 56 културно-умјетничких друштава са око 1500 учесника из Србије, Босне и Херцеговине, Црне Горе, Хрватске, Словеније и Аустрије. Након четири године паузе наше друштво са својим ветеранским ансамблом одлучило је да поново узме учешће на једном од највећих ветеранских фестивала у Србији. Наше друштво, које већ пети пут наступа на овом фестивалу, представило се са Играма и пјесмама из Беле Крајине.

Овај четворо дневни излет који смо са нестрпљењем сви заједно ишчекивали додатно смо обогатили са излетима и посјету новим туристичким атракцијама на Златибору: Ел Пасо и златиборска гондола на Торник. У лијепом и сунчаном времену искористили смо прилику за шетњу и обилазак Златибора као и многобројне кулинарске специјалитете по којима је познат овај крај. Овим путем користимо прилику да се захвалимо организатору фестивала: „Удружењу за неговање традиције Ветерани Златибора“ на позиву, дочеку и одличној организацији.

Митровдан

Слава КПСХД Вук Караџић Радовљица
Још давно је Вук Караџић забиљежио многе обичаје у српском народу. Међу

њима је и крсна слава или крсно име како је још зову. Овако је наш Вук записао прије више од двјеста година: „Сваки Србин има по један дан у години кога он слави, и то се зове крсно име, свети, свето и благ дан. Домаћин се стара и приправља за цијелу годину како ће и с чим ће прославити крсно име.“

Тако смо и ми као прави домаћини, 08. новембра 2022. прославили нашу крсну славу Светог Великомученика Димитрија. У присуству наших многобројних чланова,

пријатеља, представника српских друштава, градоначелника општине Јесенице и свештеника крањске парохије оца Бранислава Тодорића смо обавили свечани чин читања славе и ломљења славског колача. Истовремено смо на празник друштва освештали наше нове просторе, који ће у будуће бити наш нови дом у којем ћемо још годинама дочекивати госте и обиљежавати нашу крсну славу Митровдан.

Мирослав Мартић

Митровдански шаховски турнир 2022

„Какав би изгледао шах без глупих грешака?“
(Kurt Richter)

Питање, које се вјероватно породило у глави бар једноме од учесника овогодишњег Митровданског шаховског турнира у организацији Културно просвјетно хуманитарног друштва „Вук Караџић“ из Радовљице.

Драго нам је, да смо после четири године опет успјели организовати шаховски турнир, а још нам је драже, да је овогодишње дружење било могуће одржати у нашим новим просторима. Окупили смо се шахисти из различитих шаховских друштава, као

и аматерски шахисти и тако смо заједно провели једно дивно доподне. На жалост овога пута је било пријављених мање играча него прошлих година, али то не значи, да се за добро одиграну партију и заслужену побједу није требало потрудити. У односу на број играча, сврали смо једанаест партија по систему „свако са сваким“, временски два пута по десет минута. Играчи, који су се пласирали на прва три мјеста, примили су пехаре и практичне награде друштва.

Послије успјешно завршених шаховских партија, сви заједно смо наставили дружење уз закуску и пиће. Једва чекамо, да после кратке паузе наставимо са нашим сад већ традиционалним Митровданским шаховским турниром и следеће године – надамо се, да са још већим бројем учесника. А до тада нека вас кроз живот прати још једна дивна реченица: „Сваки је мајстор шаха некада био почетник“ (Irving Chernev).

Мундијал из блока

Хуманост на делу присутна и у Словенији

Светско првенство у Катару за Хуманитарну организацију Срби за Србе остаће упамћено као период када су успели да у истом тренутку буду присутни на 170 локација широм света. Акцијом „Мундијал из блока“ показали су како изгледа када се Срби из целог света окупе око једног и најважнијег циља, а то је подршка Србији!

За фудбалску репрезентацију Србије се навијало од Аустралије, Русије и Америке, преко бројних европских држава, међу којима је била и Словенија, па до Републике Српске, Србије, Црне Горе и других држава у региону, а паралелно са тим прикупљала се помоћ за угрожене српске породице на Косову и Метохији.

Навијање у просторима СКУД „Видовдан“ Љубљана

Кроз пројекат „Мундијал из блока“ велики број нових људи први пут се упознао са радом Хуманитарне организације Срби за Србе која је од 2005. године до данас прикупила

Мундијал - илакаш

10.000.000 евра донација и помогла више од 3.000 породица широм Балкана.

Српско културно уметничко друштво „Видовдан“ из Љубљане било је иницијатор хуманитарног навијања за српске репрезентативце у Словенији. Након њих акција се проширила па је у Словенији „Мундијал из блока“ био организован на чак три локације. Осим у друштвеним просторијама СКУД „Видовдан“ у Љубљани, навијало се и у „Športni hiši“ (Спортској кући) док се у Крању навијало у локалу „Арс Кафе“.

Хуманитарна организација Срби за Србе још увек нема тачан износ прикупљених донација током „Мундијала из блока“, али ради се о износу већем од 30.000 евра. Млади из Словеније који су се укључили у акцију прикупили су невероватних 1.638 евра и то СКУД „Видовдан“ – 664 евра, „Športna hiša“ – 680 евра и „Арс Кафе“ 294 евра.

Оно што нас посебно радује јесте чињеница да је ова акција покренула сјајан талас енергије, воље и жеље да се са организацијом оваквих догађаја настави. Ово је само почетак заједничких окупљања која ће за циљ имати помагање српском народу у магици. Најлепша вест је то што је у плану отварање огранка Организације у Словенији. Више информација доступно је и на: srbizasrbe.org.

Стефан Копривица

Навијање „Športna hiša“ - ВТС, Љубљана

Навијање у Крању - Ars Kafe

NTC RADIONICE

ZA DECU OD 4 DO 12 GODINA

Najvažnije razdoblje za razvoj mozga i kognitivnih sposobnosti je do dvanaeste godine, a posebno u prvih nekoliko godina života. Po tome je vidljivo koliko je velika uloga i odgovornost roditelja kako bi deca dosegla svoje potencijale. Najdragocenije razdoblje upravo je vreme do polaska u školu jer je tada razvoj mozga najintenzivniji. Na značaj ovog razdoblja ukazuju i mnoga istraživanja u kojima je jasno naznačeno da vreme i trud koji ulažemo u edukaciju dece u ranom uzrastu ima daleko veći uticaj, nego kad to činimo u kasnijem razdoblju.

Autor NTC programa i radionica za decu je dr Ranko Rajović, docent na Pedagoškom fakultetu u Kopru (obrazovne neuronauke), dugogodišnji član Komiteta svetske Mense za darovitu decu i saradnik UNICEF-a za rano obrazovanje. Radionice sprovode sertifikovani predavači (učitelji, vaspitači, stručni saradnici). Tokom NTC radionica, deca prolaze kroz igre i aktivnosti vezane za tri faze NTC programa:

1. Stimulacija razvoja neuronskih veza i puteva. Ova faza naglašava važnost razvoja motoričkih i grafomotoričkih sposobnosti koje pomažu fizički i intelektualni razvoj dece. Deca kroz niz aktivnosti pronalaze najbolja rešenja za svladavanje prepreka te razvijaju svoju koordinaciju, ali i osećaj za prostor. Neke igre poput rotacije, skakanja i grafomotorike nepravedno su zapostavljene na štetu dece i njihovog celokupnog razvoja. Dr Rajović kroz NTC sistem daje jednostavne, učinkovite i korisne motoričke, kognitivne i grafomotoričke vežbe koje stimulatino deluju na fizički, a po najnovijim istraživanjima, i mentalni razvoj deteta.

2. Stimulacija razvoja misaonih procesa. U drugoj fazi je nekoliko nivoa, od prepoznavanja apstraktnih pojmova do njihovog povezivanja i veštog baratanja misaonim klasifikacijama, serijacijama i asocijacijama. Većina dece spontano prepoznaje apstraktne pojmove (simbole), ali s vremenom gube interes jer roditelji ne znaju kako da ih povedu na viši nivo koji je izuzetno stimulativan za razvoj misaonih procesa. Upravo NTC pronalazi prelaze na složenije forme misaonih klasifikacija i serijacija, što je osnova razvoja matematičke/logičke inteligencije.

3. Stimulacija razvoja funkcionalnog razmišljanja. Razvoj funkcionalnog razmišljanja je prioritet budućnosti. Od deset najtraženjih zanimanja danas, devet ih nije postojalo pre deset godina. Znači da spremamo decu za zanimanja koja još ne postoje. Tako da je cilj obrazovanja da učimo decu da misle, a ne da uče napamet. NTC podstiče razvoj funkcionalnog razmišljanja uz pomoć zagonetnih pitanja i priča koje deca s radošću rešavaju.

Skoro decenija realizacije NTC programa ostavlja jasan trag, što se ogleda u brojnim utiscima i zahvalnostima vaspitača, nastavnika, roditelja, pa i dece. Često se, kao anegdota, prepričava izjava dečaka koji je posle NTC radionica rekao svojoj majci: „Živeo bih u NTC-u“. Mnogo puta se dešavalo da roditelji zovu i pitaju, u ime deteta, da li dete može da poseti jednu ili dve radionice na drugom mestu (jer je, na primer, otišlo kod bake i deke u drugi grad) samo da ih ne propusti. Ili propuste trening iz fudbala da bi išli na NTC. Ovakve spontane i iskrene izjave i potezi dece najviše govore u prilog tome da se radi u dobrom pravcu i najveća su potvrda uspeha NTC programa.

Ono što se izdvaja poslednjih godina od kada se realizuju NTC radionice je „glas“ koji je počeo da prati ovu decu pri upisu u osnovnu školu. Roditelji dece sa radionica sve češće se zahvaljuju što je njihovo dete pokazalo natprosečne rezultate na testu za upis u osnovnu školu. Često su i zapažanja vaspitača veoma pozitivna: primetili su da deca koja pohađaju NTC radionice „odudaraju“ od druge dece, te nisu ni malo iznenađeni učinkom deteta na testu, s obzirom da pohađa NTC radionice. Deca pokazuju i u školi iznad prosečne rezultate.

Pored poboljšanja različitih segmenata motoričkog razvoja, nastavnici

Pametne štipaljke

i roditelji često navode bolji školski uspeh, veću radost pri učenju, bolju koncentraciju i povećanu kreativnost kod dece. Iz ovoga se može zaključiti da NTC program uspešno otklanja većinu aktuelnih problema sa kojima se deca danas suočavaju.

Ciljevi NTC radionica

Podizanje nivoa intelektualnih sposobnosti svih učenika koji učestvuju u programu.

Prevenција poremećaja pažnje i koncentracije u školskom periodu.

Razvijanje koordinacije pokreta i motorike.

Razvijanje brzine razmišljanja, povezivanja i zaključivanja (funkcionalno znanje).

Pravovremeno uočavanje darovitih učenika i podsticanje razvoja njihovih sposobnosti.

Tokom NTC radionica, odgovarajućim vežbama i aktivnostima pomaže se deci da razviju svoje biološke potencijale. To je i glavni cilj svih NTC aktivnosti, a ostvaruje se kroz igru jer glavni motiv deteta je igra. Ako dete nije unutrašnje motivisano, koliko god potencijala ima u sebi, željeni uspeh i postignuća će izostati.

Svaka NTC radionica je sastavljena od elemenata koji razvijaju složene motoričke aktivnosti, mentalne klasifikacije, mentalne serije i asocijacije, razvoj divergentnog i konvergentnog mišljenja i funkcionalna znanja. Dete ima ozbiljan posao na radionicama, mora da razmišlja i igra se. Pored podsticanja psihomotoričkog razvoja, akcenat se stavlja na kognitivni razvoj i razvoj funkcionalnih znanja. Sa svim informacijama ovog sveta koje su dostupne u 21. veku, ne može se ništa ako se ne zna kako da se povežu i pretvore u korisna znanja

i funkcionalno razmišljanje. NTC radionice, posebno za stariju decu, prate školski program. Tako se deci daju praktična sredstva pomoću kojih mogu da uče i stiču znanja na potpuno drugačiji, nereproduktivan način. Realizacija NTC radionica je isključivo moguća u okviru NTC centra, čiji rad predstavlja najviši nivo realizacije Programa. Pored Slovenije, NTC centri trenutno postoje u Srbiji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj. A osim radionica, u pojedinim državama se niz godina uspešno realizuju NTC kampovi, edukacija za roditelje i stručnjake iz oblasti vaspitanja i obrazovanja...

NTC radionice se održavaju tokom cele školske/radne godine jednom nedeljno tokom dva polugodišta tj. ciklusa, s pauzama tokom raspusta. Svaki ciklus je drugačiji, što znači da deca mogu da idu više godina. Radionice traju 60 minuta za mlađu decu (4 - 6 godina), odnosno 90 minuta za stariju decu (7-12 godina) i realizuju se jednom sedmično. U periodu od 23. maja do 17. juna u Kranju u prostorijama KD „Brdo“ održan je promotivni ciklus od četiri radionice tokom kojih su deca i roditelji imali prilike da se поближе upoznaju sa NTC programom. Dr Ranko Rajović je prisustvovao jednoj radionici i razgovarao sa

Pričljiva roda

roditeljima o izazovima sa kojima se susreću. Za dodatne informacije, pišite na mail: slovenija@ntcucenje.com Više o NTC programu: <https://www.ntcslovenija.com/ntc-delavnice-za-otroke/> Intervju dr R. Rajovića: <https://365.rtvlo.si/arhiv/zvezdana/174703014>

Деда Мраз за „Светосавчиће”

Српско културно просветно друштво „Свети Сава” Крањ, организовало је у среду, 7. децембра 2022, године дочек Деда Мраза у Светосавском културном центру у Крању, за наше малишане „Светосавчиће”, који је деци „донео” прикладне поклончиће, да су им окице жариле као увек.

Овај догађај у децембру месецу је већ традиционалан. Хвала Богу, дечица, како одрастају тако се и множе. Има нас!

Уз Деда Мраза, присутне је поново одушевила млада ученица Николина Бенић мелодијама и свирањем на флаути. Почела је, извођењем Светосавске химне.

Дочек је организовао председник друштва, Милош Милић, уз помоћ чланова друштва, који су присутне родитеље послужили пићем.

Текст и фото: Драгиша Лазовић

Језичке недоумице

Како се пише, како се каже - 10. део

Абстрактно или апстрактно

Пише се **апстрактно**.

Од латинског *abstractus* што значи замишљен, нешто нестварно што постоји само као појам у мислима. Супротно је конкретно. Звучно **б** испред безвучног **с** прешло је у свој безвучни пар **п** једначећи се са њим по звучности.

Балкански савез или савез балканских држава

Пише се и једно и друго.

Великим почетним словом пишу се устаљена имена историјских догађаја (ратова, буна, устанака, битака, фронтана, пактова, мировна и споразума) какав је **Балкански савез**. Слободније стилизовани, непрецизно идентификовани или употребљени у множини историјски догађаји пишу се малим словом: **савез балканских држава**, **бој на Мишару**, **конгрес у Берлину**, **пунски ратови**, **крсташки ратови**.

Буха или бува

Правилно је и буха и бува.

Генерал мајор или генерал-мајор

Пише се **генерал-мајор**.

Код војних и полицијских чиновна другом саставницом се прецизира рангирање: **генерал-мајор**, **генерал-потпуковник**, **генерал-пуковник**.

Генерал од латинског *generalis* што значи општи (општи заповедник).

Од латинског *magnus* што значи велики компаратив је *мајор* већи. У пренесеном значењу виши (чин). Мајор је први чин виших официра.

Дакле или даклем или даклен

Пише се **дакле**.

Дакле је везник којим се казује закључак или последица, према томе, онда, ево, ето. Даклем и даклен су дијалектизми.

Екосистем или еко-систем

Пише се **екосистем**.

Спојено еколог, екологија, еколошки, **екосфера**, **екотип** али са цртицом ако се наглашава рашчлањеност **еко-производња**, **еко-фестивал**, **еко-туризам**, **еко-митинг**, **еко-тим**.

Жлезда или жљезда

Пише се **жлезда**.

Екавски **жлезда**, ијекавски **жлијезда**. Мала жлезда је **жлездица**, ијекавски **жљездица**.

Зависан или завистан

Пише се и једно и друго.

Од глагола **зависити** је **(не)зависан-(не)зависна-(не)зависно-(не)зависни-(не)зависне-(не)зависна** у значењу **(не)самосталан**: још увек је зависан од родитеља (зависи од њих). **Завистан** у значењу завидан, завидљив је од **завист** осећање непријатељства и нерасположења изазвано успехом или срећом неког другог: гледала нас је зависна гомила (завидна, са завишћу).

Идаље или и даље

Пише се **и даље**.

Скраћено и д.

И тако даље скраћено **итд.** Оба при набрајању.

И је проклитика, реч која нема свој акценат него чини акценатску целину са речју иза себе. Ако та реч има силазни акценат (**даље**) проклитика га може превући на себе. Обједињени изговор **и даље** са акцентом на **и** још не значи да се ради о сложеници. Значење новог споја мора бити макар мало измењено. Иако се изговара као акценатска целина пише се растављено.

Јање или јагње

Пише се и једно и друго.

Јагње, **јагњенце**, **јагњешце**, **јагњећа**, **јагњетина** и **ређе јање**, **јањешце**, **јањећа**, **јањетина**. Израз **умиљато јагње** две овце сиса значи **умешан**, *vesitii човек извлачи користи с више страна*.

Калорифер или калолифер

Пише се **калорифер**.

Уређај за грејање просторија топлим ваздухом или топлим водом зове се **калорифер** од латинског *calor* што значи топлота и *ferre*, носити.

Ленкин или Ленчин

Пише се **Ленкин**.

Код присвојних придева од личних имена на **ка** и **га** није извршена палатализација: **Невенкин**, **Јованкин**, **Јокин**, **Бранкин**, **Дубравкин**, **Милкин**, **Зоркин**, **Јелкин**, **Иванкин**, **Олгин**, **Драгин**, **Бајагин**, **Лукин**.

Мајкане или мајковићу

Пише се и једно и друго.

Мајкан је покрајинска реч коју срећемо код Бранка Ћопића и значи јуначина, делија. **Мајковић** срећемо код Змаја и Радоја Домановића и значи исто то јуначина, делија али и узвик за појачавање у љутњи и претњи: Е, па мајковићу сад је доста.

На против или напротив

Пише се **напротив**.

Речца и прилог којим се истиче да је нешто супротно претходно реченом, **напротив** пише се спојено.

Њемци или Нијемци

Пише се **Нијемци**.

Становници **Њемачке** су **Нијемци** и **Њемице**.

Објект или објекат

Пише се и једно и друго.

Сугласничка група тешка за изговор **кт** у интернационалним речима може се разбити уметањем непостојаног **а** или не мора. Оба облика су исправна. Сви остали падежи су исти: **објек(а)т-објекта-објекту-објекат-објектом-објекту** у једнини и **објекти-објеката-објектима-објекте-објекти-објектима-објектима**.

Париски или паришки

Пише се **париски**.

Становници **Париза** су **Парижани** и **Парижанке** а придев је **париски-париска-париско-париски-париске-париска**.

Разочарање или разочарење

Пише се и једно и друго.

Боље је **разочарање** мада је уобичајено разочарење.

Сакриј или сакри

Пише се **сакриј**.

Императив од глагола **сакрити** гласи **сакриј-сакријмо-сакријте**.

Теснији или тешњи

Пише се **тешњи**.

Компаратив од придева тесан гласи **тешњи** а суперлатив **најтешњи**.

Ћилибар или јантар

Пише се и једно и друго.

Од персијског *kehruba* и турског *cehribar*, што значи оно што привлачи сламу. То је жута кристализована смола која потиче од четинара. Руски јантар. Не може ћирибар.

У могућности или омогућности

Пише се у **могућности**.

Израз у **могућности** пише се растављено и значи **моћи**: нисмо у **могућности** да вам помогнемо.

Шаргарепа или шангарепа

Пише се **шаргарепа**.

Од мађарског **саргарепа** што значи жута репа. Словенски назив је **мрква**.

ТОЛИКО ЖЕЉЕНИ САН

За вријеме јутарње визите у болесничкој соби број осам, лекар је сваком пацијенту поставио уобичајена питања на која је добио мноштво разноврсних, али и необичних одговора, а код осмог кревета је застао и ћутке гледао у болесницу која је чврсто спавала.

- Она докторе од јуче спава и није се будила ни у току ноћи...

Доктор погледа у младу жену на сусједном кревету, захвали јој се, а онда се обрати сестри:

- Терапија остаје иста, и, нека спава. Њој је и сан лијек.

За вријеме дијељења терапије, прилазећи болесници на осмом кревету, Марију обрадова поглед плавих очију и благо руменило на још сањивом лицу. Управо је намјеравала замолити болесницу да се због терапије окрене на бок, кад је чула тихим гласом изговорене реченице:

- Хвала ти сестро и Бог ти помого, јер си ти јуче помогла мени. Чим си ме смјестила у кревет, заспала сам ко мало дијете, а уснила сам и толико жељени сан...

И, да ли због радости, или можда туге што је то био само сан, старица заћута, затим се окрену у бочни положај у којем је остала и посматрала Марију како с колицима испред себе излази из собе.

Истог дана, негдје у вријеме пред вечеру, иако је била слободна, Марија одлучи да обиђе болесницу из осмице. Иначе, Марија је тек недавно стигла у болницу и како још није пронашла одговарајући смјештај у вароши, и сама је боравила у једној соби у оквиру болнице.

Од оног доживљеног јуче у другој смјени, прошле ноћи је веома лоше спавала. Дуго у ноћ, а и у тренуцима кад би се будила, није могла да се ослободи слике из болничког купатила и дугих млазева млаке воде, који су се сливали, сливали, и односили... Сав труд да ту слику замијени неком другом, пријатнијом, био је узалудан. Све то, и оне јутрос тихо изговорене ријечи захвалности, уз само споменути „толико жељени сан“, покренуше и одведоше Марију у осмицу.

- Добро вече бако! Сами сте? – рече Марија приносећи столицу да сједне крај кревета.

- Све ове женице су млађе од мене па су отишле на вечеру.

- А ви, као да нисте ни јели. Вечера вам је нетакнута.

- Нисам гладна. Ручала сам, а и ово лежање... Мислим на моју кућу, а и бринем се за живину јер нема ко да је нахрани и припази. У мојој кући нема никог...

- Ко вас је довео у болницу?

- Комшије. Наишли случајно а мени баш тад било зло, и Бог им дао, помогли ми.

- Шта вас је бако бољело?

- Већ дуго ме боли глава, али тога дана, ко никада. Све сам мислила да је то због неспавања. Из ноћи у ноћ, сна ни за лијек, а по глави ми нешто чудно, ко да су ме мрави напали.

- Познајете ли неку од ових жена у соби?

- Знам неке, али их не виђам често. Ријетко силазим у варош, а ми смо сестро, обично удаљени једни од других. Свако је на свом брду, или заклоњен иза неког каменог бријега. Од једне до друге куће треба дуго ићи.

- Неког ипак мало боље познајете?

- Познајем ове двије несретне сестре, Јелу и Наду. Оне су близанке, па су нераздвојне. Видите, и у болници су заједно...

- Зашто кажете да су несретне?

- И оне су саме, као и ја, а уз то су и ратна сирочад, као и мој Божидар, али су мало старије од њега, па су оно ЗЛО што је задесио њиховог оца, видјеле и заувјек запамтиле. Од тада, годинама нису могле говорити, па кад је, по завршетку рата власт купила сирочад и слала у домове, њих не узеше, већ само рекоше: „Ако не говоре, нису за школу, а држава жели да се дјеца школују“. Остале су с мајком и док је она била жива бринула се о њима, а послје ње, Бог зна... Сигурно им није лако јер се говорило да им ни у глави није све у реду.

- А гдје живи ваш син?

Умјесто осговора, Марија угледа крупне сузе на бакином лицу, па због бојазни да болесници не позли, ћутке јој пружи чашу с водом, сачека да се старица смири, па с чудном нелагодом

у души напусти болесничку собу.

То вече, након што је написала мајци писмо, Марија рано пође на спавање, али сви покушаји да заспи били су узалудни, јер је јава била јача од сна, па јој слике од јуче оживјеше пред очима као да их гледа на филмској траци.

Било је то негдје половином радног времена кад су је позвали у амбуланту за пријем, гдје јој доктор рече:

- Сестро, дајте овој баки терапију, затим је окупајте, и обавезно јој оперите косу. Потражите и густе чешаљ, као и све оно што послје тога слиједи.

Бака је иначе добро сарађивала, осим што се мало опирала при скидању одјеће, јер се, како рече, стиди да је неко види као од мајке рођену. У уском болничком купатилу, и на још ужем простору туш каде, на дрвеној столици без наслона, у благо повијеном положају, седела је старица потпуно прекривених леђа расплетеном дугом, седом косом. Уз стални благи млаз топле воде, Марија је, држећи густе чешаљ у руци направила безброј покрета, од врха главе, па цијелом дужином косе и с невјерицом глала како се на бијелу плочу туш каде, заједно с водом слива и црни траг крупних вашки. Од тог призора, који никада неће заборавити, Марија је неколико пута осјетила потребу да побјегне напоље, само да више не гледа тај црни траг...

Иако је било рано прољеће, тај дан је био сунчан и пун неке необично пријатне топлине. Пошто је била недјеља, Марија је имала слободан дан, па знајући да се бака Радмила осјећала боље, али и то, да јој нема ко доћи у посјету, одлучи да је изведе у лијепо уређен болнички парк.

Вјероватно због дугог лежања, старица се већ након краће шетње уморила, па се обрадова првој клупи коју угледа, а која је била постављена на лијепом и тихом мјесту.

- Бог ти помого сестро! Ова тишина је прави мелем за душу.

- И мени је бако овдје лијепо, а и ужељела сам се разговора. Моји су далеко, а овдје слабо кога познајем...

- Свако има своју муку и мисли колико му је тешка, а мени је моја већ

претешка, јер дуго траје а старост и болест опасно ме сустигоше.

- Колико времена сте тако сами?

- Дуго, и предуго ћерко. Одувијек је неко недостајао у мом животу. Одрасла сам уз мајку као јединче а оца нисам ни упамтила јер је погинуо у оном првом рату. Кад сам се удала за мог Јована, срећа је кратко трајала, јер опет дође рат, а и мог Божићара сам остала жељна...

- Кад се родио ваш син?

- На најцрњи и најтежи дан у мом јадном животу.

Пошто старица заћута, Марија је узела за руку и рече:

- Ако вам је тешко причати о томе, немојте...

- Колико год да је тешко, и то се једном мора, јер ми све то већ годинама као камен лежи на срцу и до свог смртног часа памтићу Божић четрдесетдруге године. Сјећам се тог јутра, као да је јуче било. Сви смо рано устали и пошли свако својим послом, како би прије доручка све било намирено. Ја сам са свекрвом пошла до нашег обора гдје смо држали овце и козе, а налазио се мало даље од куће. Није било тешко намирити то благо, а посебна радост су били јагањци и јарићи, па је сам поглед на њих уливао неку милину у душу. Посао смо брзо завршили и баш смо се спремале да кренемо назад, кад се из правца наше куће зачула јака пучњава. Од страха су ми се одузеле и руке и ноге, док сам без гласа гледала у млијеко које се изливало из испуштених судова. Свекрва је остала прибрана, ћутке ме увела у дио обора гдје се чувала храна за благо, помогла ми да на нешто сједнем, а онда рекла: - „Не излази одавде док не дођем по тебе. Брзо ћу ја...“

Сва у грчу од страха, напето сам ослушкивала пучњава која се све више удаљавала, док није сасвим престала. Знала сам да су у току лета и јесени многа села опустошена. ЗЛО би дошло изненада и све живо што би се затекло код кућа, одведено је или на мјесту убијено, а онда куће опљачкане и запаљене. Наша, и још неке куће које су биле расуте по брдима, дошле су на ред тог Божића друге ратне године.

Кад је свекрва дошла по мене, ћутке ме узела за руку и повела кући. Нисам јој рекла да ми се стомак већ грчи и да трпим болове. Пред кућом је застала, погледала ме у очи, и рекла: - Радо, ћерко, десило се велико зло. Наших мушких глава више нема. Покушали су бјежати али нису успјели. Хвала Богу што нам је кућа остала, па имамо гдје

оплакати наше мртве и дочекати живот који је на путу.

Кад најће таква несрећа као што је рат, онда и они који су преживјели остају с таквим ранама које боле до краја живота. У породици у коју сам стигла удајом, преживјеше само свекрва и Божићар, који дође на свијет у сумрак тог најцрњег Божића у мом животу. Док се у великој соби, крај два одра чуло болно нарицање моје свекрве, у собици у коју сам се склонила, у мукама а да гласа нисам пустила, родила сам свога сина јединца.

- Били сте храбри. Није то било лако издржати.

- Ништа сестро у мом животу није било лако. Свекрва и ја смо с нашим Божићаром до краја рата више провеле у збјегу већ код своје куће. Једино је било важно преживјети...

Кад се рат завршио, многе удовице су с дјецом напустиле ратом уништене куће и села у којима су многа огњишта већ била пуста, или је претекла само нејач. Отишле су, како се причало, у велику равницу гдје је било добре земље, посла у фабрикама, а и школа за дјецу. Ја нисам имала вољу да исто учиним. Нисам могла оставити свекрву која није жељела напустити кућу и гробове, па кренути у непознато, а и жељела сам да мом сину сачувам родно огњиште на које ће се увијек моћи вратити, знајући да је то његова очевина и дједовина. Као бака и мајка, сву своју снагу и наду уложиле смо у нашег Божићара и његово школовање. Кад је због факултета отишао далеко, било нам је тешко, али смо знале да је то за његово добро.

- А онај сан који сте споменули...?

- У тај сан је стала сва моја самоћа, жеље и пуста нада. Откако се запослио, иако ријетко, мој син је ипак долазио да ме обиђе, а кад је отишао у неку Африку, морао је потписати да ће тамо остати двије године, које ево и прођоше, а њега још нема. У сну га видјех, како се, као кад је оно био дјечак, онако све трчећи и машући рукама, примиче стазом према нашој кући. Само, нешто ми моје мајчинско срце говори, да ће то и остати само пусти сан, а моје испужене руке остати празне.

* * *

Како су дани пролазили и бака се све боље осјећала, љекари одлучише да свакако може ићи кући. Оног дана, предвиђеног за отпуст кући, у току јутарње визите, кревет баке Радмиле је био празан. На докторов упитан поглед

упућен сестрама, стиже одговор младе жене са сусједног кревета:

- Она је докторе одмах након доручка негдје отишла...

- Сестро, доведите болесницу у кревет! – готово заповједним тоном обрати се доктор Марији.

* * *

Иако је прошло много година, сјећање на болницу у којој већ одавно не ради, баку Радмилу чије је срце престало да куца у болничком тоалету, као и приказ који је, тражећи је оног јутра затекла у тоалету, заувјек ће остати дио Маријиног памћења. Уз то, била је сасвим сигурна, да је немогуће заборавити трагичну причу коју је чула од старице, као и чињеницу, да се с њеним одласком на небо, угасило још једно огњиште на већ одавно и готово опустелом херцеговачком кршу.

Ружица Кљајић

Напомена:

Прича је пре неколико година објављена у књижевном часопису ЛУЧА из Суботице, а инспирисана је истинитим догађајем из моје праксе као здравственог радника.

Биографија - укратко

Ружица Кљајић је рођена 1949 г. у Д. Скиповцу код Добоја.

До 1992. г. живела у Градаццу (БиХ) где је радила као здравствени радник, одакле је, како сама каже, понела и снове и стварност.

У књижевности је присутна од 1968. г. Пише поезију и прозу за децу и одрасле, а повремено и кратке есеје. До сада је објавила шест књига за децу и одрасле, од којих је књига *БАТИНА СЕ ВРАТИЛА У РАЈ*, књига прича – роман, а у припреми је нови рукопис романа, који ће уједно бити и наставак претходног...

Есеје, песме и приче објављује у дневним листовима: *ПОЛИТИКА*, *ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ*, *СОМБОРСКЕ НОВИНЕ*, књижевним часописима за децу, књижевној периодици за одрасле, као и на радијским програмима. Песме за децу су објављене и на језицима других народа и мањина.

Члан је *Друштва књижевника Војводине*. Живи у Сомбору.

Стара српска поезија

Павле Соларић

О ЛУБОВИ ПЈЕСНЕ НИГДА ОСТАРИТИ НЕЋЕ

Како ново што поникне, немирни су људи,
Ако ли се жена тиче, јошт с' оштрије суди.
Пјесне моје читају се; онај оно каже,
Намрштени знам да веле: „Не лукавнуј,
враже!“

Има који горе мисле, и готове зубе,
Но тим чине да ми други пјесне већма љубе.
Заљубљени кад ме чита, све то више тражи,
И кад нађе гди се грли, гди се љубов дражи,
Домишља се је л' то и то, што и није, било,
Криви мене, криви пјесне затегнуто крило.
За то ласно! Но друга се на ме чета спрема:
Жене ишту да дам узрок — испричања нема!

—
Да дам узрок зашто свака љубви ми припјева,
Свака пјесан' име носи снаха или дјева.

„Ја бих рекла, он је добар, — не дај му одавле!“

Друга на то у свом сердцу: „Заљубљен си,
Павле!“

Ја сам чек'о до најпосле то слово одавно:
Што сам такав, ево, буди свему свјету јавно.
И слушати и пјевати свакојаке лике
Мило ми је од сказаљке било и кавике.
Станем и ја пробирати, запну струне прсти,
Начнем прву, љубов нађем већ у другој
врсти;

Вратим пјесну, вјештајући да се од ње чува,
Ако ступа с љубвом, глува, ако слуша, сува.
То ми каже да с' пјесана источници разни,
И збитија и сновидно ухиштрене блазни;
Но да љубов, к'о под гором шумарице јела,
Све далеко превосходи, пјело избобрјела.
Возраст пјеснеј наше жизин најлепши су
дани,
Младенчество чека љета, старост своје
брани.

Сви народи баш у вјеку јуношества свога,
Пуни снаге и љубови, витештва свакога,
Највише су и пјесана оставили красних,
Всегда више умиљатих неголи ужасних.
Сад нек' суди тко му драго и на коју страну,
Љубов мора све побједу одржати грану;
Више има који љубе млада и јунака
Него дјеце с држахлих старци и маторих бака;
И веселих чада више у силног Перуна
Нег' угрјумих мудрочара и светих моргуна.
Пак ево што сердце моје свегда љупко креће:
О љубови пјесне нигда остарити неће.

ПОСЛАНИЦА ДРАГУ ТЕОДОРОВИЋУ
ТРШЋАНИНУ

Читаћете, кад ме од вас дол' и гора дјеле,
Овај Павла, мили Драго, листак књиге бјеле;
Читаћете, нека знаду рода вашег уди
Да за њима и у даљи моје горе груди,
Да за сердце све спомиње како му је било
Прикривену под голуље дома вашег крило.

Слатки спомен! Сад најпаче двоумију моме:
Какова је судба опет ниспослана по ме?
Идем — што ћу? (совјест трпи) —, и више
сам пута

Изгнан мор'о прах отрести с мојијех опута,
Ићи куда нова срећа прстом сл'јепо каже,
Оставити што м' је тада стало да помаже.
Нису могли пристаниште удобно да нађу,
Гди да спасу безопасно дома нашег лађу:
Гребенска м' је отчуждила, ради своје суше,
Бистра Сава распалила жеђу моје душе;
Прво мјесто странствовања блажили
Крижовци,

Јазвили ме пет година, треће су Карловци.
Дунав није напојио, није Фрушка смела,
Ни за Загреб паки срећа није ме припела;
Нису могли удржати двојеструки вјјенци,
Писаничке и венетске љубве ми првенци.

Приморије, слатка жељи од мојих днеж јуних,
И из тебе мора нешто да мене узбуни!
Да вкусити духу даде мом твоје прелести,
Пак за кратку сладост да се сад љуће
одмести!

У Тријесту вјекovati, шта би драже било
Развје Драго, ког' се име диком преузвило?
Вејрујете ми — ја знам да су вама гнусне
лажи —,
Врсника вам међу Србљи дангуби ко тражи.
За окладу: ни у свјетло серпских цара
време,

Гди се страсти благородне рвенијем стреме,
Од нашега веледушње није сердце тукло,
Ни за општу већма ползу грло је промукло.
Небо вам је всеподобну (јавни дар
промисла!)

Придружило и супругу, добротом без числа;
Удало с' је и то јоште, на излишак блага,
Да је у ње сва имена које носи снага:
Софија је ваша мудрост, што вам домом
влада,

О достојном воспитан'ју рачи ваших чада.
И таст, и сваст, и пуница, и свак су те вреже,
И кол'ко вас род са четом Славурјевом
спреже;

Браћа ваша к'о и снахе, јужики остали,
Сви су мени на вовјеки памтити се дали.
Нек' Адрија већ не види, заборава Р'јека,
Нит' ме чује већ Истрија, Либурије сека;
Крајнску ваља оставити, крајње серпске неве,
Бодре пјесном испод Истра заснубити дјеве:
Нек се чујем од Булгара докле тече Дрина,
Од Бјелграда до богатих Радоне висина.
Знаће Босна и Велебит, и об-он-пол скупа,
Панонија, коју Србин из нужде уступа.
Знаће гди је моја најпре пропјевала Муза,
И њој близо убежиште желити без труса,
Имену ће пјесан мојих разићи се гласи,
Читаћу се од множајих нег' на глави власи...
Овако се, небог, тјешим кад се Срећа мјења,
К'о, кад зима на њих ступи, безлисна корења:
Кад одлазим с мјеста кога, и страх ми се жежи,

једна л' боље другди наћи камо нога тежи;
Што, премда ми сердце трза, немир даје љути,
Ведрије ми небо бива него облак слуги...
У отчизну! Може ли што више бити благо?
Ја полазим у отчизну, не већ име наго.
Синови смо, Мати зове, љупке су ње рјечи,
Подигла се да дом строји, ког' боли да л'
јечи.
Сваки отчић то је дужан, ко се на њу нада.
Прочно жели да се спасе и већ не пострада.
Овако се негда, браћо, пуст из Вавилона

У, прадједња поздн' Израил ханаанска лона;
Радов'о се Спаситељу, но свом прашт'о
туду,

И све чек'о с неба само, пак му све залуду.
Но у нас је друго знаме, нови мира завјет,
На враждебног крволока християнски
навјет;

Гди отчизну, чим ко може, процвјетати
тражи,

Што је подло ил' свирјепо, гони ка и лажи.
Слаб је занат но весео плетење пјесана,
Славан богу, славан царом, а без жуља длана;
Љубак сваком, а најпаче младом и јунаком,
Мени сказан самоуке Музе прста знаком:
С овом ћу ја, јер јој жетве у Србији зјело,
Тисјашчу крат обновити свакојако пјело;
Љубов пјети, ка и досад, невиност пастира,
Сеоскога славословит задовољство пира;
Воспарити да велича заслуге мужева,
Чананије моје виспар да витезом сјева.
Но свагда ће (вјеру дајем!), кад ме ћуд манане,
Мој помисал у те ваше долетати стране:
Вас врлоти невидимо, и чету осталу,
Сушту љупкост стиха мога, пјесан мојих
хвалу;

Да, док буде памет ваша у роду серпскоме,
Конца није њу претећем ни пјенију моме.
Идем даље! Овљико сад с пута мога чујте,
И гди сам год, возљубљени, ви ми ту
здравствуйте!

Krstan Jakovljević

SUNCE IZNAD RATKOVA

Kad u smiraj dana sjenke se produlje,
sa zapada grune nekvo crljenilo,
po Rudina panu k'o nekakve hulje,
još na Podkik baca veselo i smjelo
prije no zalasku za Glavicu sklizne
ispod Gaja kući šalje trudnu mobu
te zadnjijem žarcima po Doliću lizne
da večernji cjeliv dadne svakom grobu.
Pa se polagano svom smiraju klone
u ,nu crljen bujnu potanja s' vidika
al' ko da mu žarci ne daju da tone
opiru se s' neba neće da se sklone,
nebesa se drže i vrhova Kika.
Sve što više tone sve više se penju,
još se po vrh Kika vide k'o da bosu
skakuću po mahu, trnju i kamenju
pa prelijeću žurno po planinskoj kosi
ne bili se prije vrhova Čigelju
uhvatili črvšće neg' u crljen zađe
prije nego li mu sustalom postelju
za Glavicom suton u crljeni nađe.
I baš sa Čigelja vidoše kad sprti,
malaksala nebo u ,nu crljen zbaci
tad u svome suncu oči svoje smrti
s' vrhova Čigelja ugledaše žarci.
Konačno se spusti, u ,nu crljen stani,
zapadu se začu, istoku porađa,
negdje smrkava, a negdje već dani,
negdje umire, a negdje se rađa.
Trne se na jednoj, da na onu drugu
grane stranu razgoneći tmine,
imaju ko zemlja u vječnome krugu
svoj istok i zapad i Kik i Rudine.
Još se dugo za njim nad Glavicom slika
ogledala nebom u odsijevu plama
dok crljeni bujnoj ne smrče se s' Kika
i sve neizčeznu i proždrije tama,
Ko gledati vidi u suncu se krije,
vaseljene vječnost novog ustajanja,
u svjetlosti živi a u tami mrije
u večernjoj smrti život novog dana.

BOŽE, GDJE SI

To što grmi,
Iz nebesa što se čuje,
Ono sveci liturgiju
Pa Srbijom odjekuje,
I molitve Bogu poju
Baš za dušu, Srbe tvoju.

To što puca,
To nebesa oganj bljuju,
Zemlju pale božje iskre
To se na vas znajte pljuju,
To se sveci jako srde
Na vas braćo, moje Srblje.

To što pada,
Iz nebesa zemlju plovi,
Nije kiša nego suze,
Plaču sveci, jer ih boli,
Množe ti se Srbe grijesi,
A ne kažeš, Bože, gdje si.

To, što ti se zemlja tresu
Sile gnjevne nebo šalje,
To te gospod opominje
Od sebe ga guraš dalje,
Bog ti daje, djeci svojoj
Sve povjeri Srbe tvojoj.

DA MI JE

Da mi je k'o nekad što sam im'o
mladost i pred sobom život sav,
i ona krila bijela izrasla od majčina mlijeka
s kojima sam letio vedrim nebom
iznad oblaka sivog,
a život bio k'o nebo bez granice.

Taj sivi oblak pun kapi kiše
dal' bi me zakrio?
Malo sutra!
Ne bi ga pitao za svoje vedro nebo
čekajući u njegovoj sjeni
kad će se namaknut proliti
po mojim bijelim krilima od majčina mlijeka.

Pod moja bijela krila
bi stala sva njegova sivina
i on bi, zaklonjen sunca, natmuren,
pao zemlji sa svom svojom kišom.

POSTOJIM

Postojim, precima svojim dugujem,
zahvalno zadušnice čekam.
Pomenom svjetlost vraćam dušama njihovim,
a svoju molitvom krijepim,
Boga oca i tvorca
roda moga i ploda molim,
za spas i život vječni.
Da ne postadoh ja sjeme predaka svojih
ni vi cvjetali ne bi potomci moji,
nit sjeme bili onima koji će biti.

Krv se jedna ostavljena ostavlja,
svjetlost vijekova na zemlji plamti
i sjeme sije u vječnosti.
Od jedne krvi stvoreni, svjedočim,
od svih koji su bili
ja sam, svi koji će biti.

Kroz moje oči hiljade predaka naših
gleda u vas,
potomci moji.
Kroz moja usta pjevaju svi u glas,
vi ste život onima koji će doći.
Nema smrti, život je vječan.
Nisam ja posljednji, Bogu hvala i slava.

JA POKRAJ MENE

Sustižemo se ja i moj sjen,
on mene ili ja njega,
ko će koga prije
na istom putu prestići.
Hodimo.
Kad stanem ja, stane i on,
a rad bi prije mene doš'o,
koraćim ja, koraći on,

obazrivo,
kao da bez mene ne smije poteći
ni prvi stići
tamo gdje sam ja poš'o.
Ko koga vodi u vječnoj trci - pitam se,
on mene ili ja njega?
Ko bira put?
Ako se spotaknem ja, on nije kriv,
a podapinje mi u hodu,
sve kao i ja - i korača i staje,
i koraci su nam isti
i po duljini i po hitrosti,
a ništa nismo u rodu.

Moja je snaga i njegova
ako se mjerimo po snazi.
Kada ja klonem i on je klon'o,
a neće da mi pomogne.
Kada ja isplazim jezik
i on još duljeg isplazi,
a sakriva od mene lice,
inatno, ko koga gazi.
Krivi me što sam uspravan,
a on se po zemlji plazi.

Ponekad bi se kao iz sna probuden zalebetio,
snuđen, u svoju sjenu zaletio,
nikakav, prinuđen sletio,
zemlji srušen,
u prašini kao da hvatam dah na zemlji,
života znamen,
namjesto u svoju sjenu
grunu u ljuti kamen.

Pitam se, da li je do mene
ili do sunca kada se podanjska krene?
Na koju stranu padam
odozgo preslikan zemlji? Raspolučen,
ja pokraj mene.
Da li bi bilo mekše tamo gdje nema sjene?

ZBAČEN

Nad'o se vjetar vascijeli dan
i svunoć pirnjava neka,
vjetrećih snova otkan
čilim od turobnih boja
nebom leti mjesto ptica,
svijetova davnih prašinu nosi.
Njihove glase primam i svoga,
odzvanjaju vijekovi.
Prašina govori, ima vremena
gore se svakoga
zrno sprema.

Zemlja se mojih koraka sita
stresa i rita
neb'li me zbacila sa svojih pleća
u vrtlog vjetra,
a zna da ni orlu moćnih krila
ne pomažu kandže
na čilimu stkanom od turobnih boja,
letim, letim zbačen,
pred očima mi mrklo,
pljujem u vjetar neutoli,
u vrtlogu sam mrva, strepim,
prije no pristanem u moru svijetova prašine,
prašine zrno.
Želim da sletim, da tresnem
i da je zgazim kao crva.

Da li znate

Da je Katar najmanja država domaćin Svetskog prvenstva u fudbalu i po površini i po broju stanovnika, a da je pre toga to bio Urugvaj?!

Da Južna Amerika već 20 godina nema prvaka sveta u fudbalu (Brazil je poslednji južnoamerički šampion), a da se to dogodilo i između 1950. i 1970?!

Da se najskuplja karta za neki Mundijal prodaje upravo za ovaj u Kataru, da je najskuplja, naravno, za finale i da košta 1360 EUR (46% skuplja nego za finale u Rusiji, 2018. godine)?!

Da su posmatrane populacije divljih vrsta – sisari, vodozemci, reptili i ribe – u proseku manje za 69% od 1970. godine, a da su populacije slatkovodnih vrsta smanjene za čak 83%?!

Da u našem regionu postoji niz ugroženih vrsta (najpoznatiji primer je jesetra, riba koja se smatra živim fosilom), pa je i našim velikim zverima – vuku, medvedu i risu (koji je ne tako davno bio na ivici istrebljenja na nekim staništima) – danas ugrožen opstanak?!

Da je Jadransko more izlovljeno i da je sve je jasnije da će 2048. godina, koju naučnici označavaju kao trenutak kada će u morima biti više plastike nego riba, stići ranije nego što smo mislili (ako se ne promenimo)?!

Da se prva zvanična prepiska između Japana i Srbije odigrala 1882. godine kada je Srbija postala kraljevina, da se Milan Obrenović I, kao prvi srpski kralj, obratio tadašnjem japanskom caru i velikom reformatoru Meidiju, obaveštavajući ga o svom krunisanju i međunarodnom priznanju Srbije i da su tako formalno uspostavljeni odnosi dve zemlje i započeta zvanična diplomatska korespondencija?!

Da je bento (ili O-bento) tradicionalna japanska kutija za ručak koju smatraju

suštinskim delom života svakog Japanca i da je nastala u Kamakura periodu (1185-1333) kada je skuvan i sušen pirinač (hoshi-ii) postao popularan obrok „za usput“?!

Da u Japanu postoje restorani u kojima se jedu somen rezanci (tanki, beli, veoma dugački) tako što su smešteni u duge klisure napravljene od bambusa koje se prostiru duž celih restorana i kroz koje protiče čista, ledena voda, pa dok somen rezanci prolaze, gosti treba da ih uz pomoć štapića izvade (za šta je potrebno puno spretnosti) i da ih umoče u cuju sos i tek onda jedu?!

Da od 20.000 vrsta pčela u svetu čak 1000 živi u Srbiji, a samo sedam vrsta pripada medonosnim pčelama dok su sve ostale solitarne pčele (tj. pčele samice)?!

Da jedna solitarna pčela tokom svog života oprašiti onoliko biljaka koliko čak 120 medonosnih pčela, da su „odgovorne“ za svaki naš treći zalogaj, zbog čega od njih zavisi i sigurnost hrane, a samim tim i naša budućnost?!

Da je od 1970. godine sa lica Zemlje nestalo 68% populacije sisara, ptica, gmizavaca, vodozemaca i riba zbog toga što ljudi krče šume, pustoše okeane, regulišu reke?!

Da, kad bi automobil mogao da se vozi bez zaustavljanja, za obilazak oko ekvatora pri brzini od 100 kilometara na sat trebalo bi mu 16 dana, 16 sati i 45 minuta. Vozeći od Severnog do Južnog pola i nazad stigao bi 80 minuta ranije, jer Zemlja nije pravilna lopta.

Da su zubari nekad preporučivali da se četkica za zube ostavlja najmanje 1,80 metara daleko od toaleta, kako na nju ne bi padale čestice koje nastaju pri puštanju vode u šolju.

Da se veruje da su najinteligentniji dinosaurusi bili pametni koliko današnje kokoške.

Vukovi kada su gladni svoj plen mogu da čuju na udaljenosti od preko 7 kilometara kroz šumi i preko 10 km na otvorenom prostoru!

Da je vasioni dosad bilo više od 400 ljudi.

Da je Somalija je država koja ima oko 6.860.000 kamila, što je najviše na svetu.

Da su stari Grci za gajde upotrebljavali reč „simfonija“.

Da uši mogu da razlikuju 1500 različitih tonova i 350 nivoa jačine zvuka.

Mladunče magarca magarice, mahom u Vojvodini, zovu pule.

Jeste li znali da dijastema je reč kojom se naziva razmak između zuba.

Grad Štokholm podignut je na dvadeset ostrva i poluostrva

Egipćani su stavljali sedam različitih ulja na telo koje su balsamovali; tela bi posle pročistili tamjanom i palminim vinom.

Knjige drevnih Maja bile su napisane na dugačkim trakama hartije napravljene od kore smokvinog drveta; knjige su potom savijane poput harmonike.

Potrebno je, u proseku, između 48 i 100 pokušaja da bi se rešila Rubikova kocka.

Pre par vekova verovalo se da kafa može da izazove jalovost kod ljudi.

Kineziologija nije nauka o kinezima već nauka o pokretu.

Modrica nastaje kada tup udarac izazove kapanje krvi iz kapilara u potkožno tkivo.

Skeniranjem mozga utvrđeno je da deca koja su vežbala sviranje nekog instrumenta pokazuju drugačiji razvoj mozga i povećanu mogućnost pamćenja u poređenju s decom koja nisu imala muzičko obrazovanje.

Jeste li znali da, slavni slikar i izumitelj Leonardo da Vinči se bavio i organizovanjem svadbi!

Filmska glumica Džoan Kraford je redovno natapala oči rastvorom borne kiseline kako bi joj beonjače uvek bile blistavo bele.

Ivanjica je jedino mesto u Srbiji koja ima železničku zgradu a nikada nije dobila prugu.

Jedine ćelije koje nisu u vezi sa krvnim sudovima su ćelije beonjače!

Poučne priče

Zgužvana novčanica

Jedan poznati govornik je jedan svoj seminar započeo tako što je u ruci držao novčanicu od 20 dolara. U prostoru, u kom je bilo pažljivih 200 slušalaca, pitao je:

„Ko od vas želi ovu novčanicu?“

Ruke su počele da se dižu. Rekao je:

„Pre nego što vam dam ovu novčanicu, dozvolite mi da uradim sledeće.“ Pritom je zgužvao novčanicu i ponovo je di-gao u vazduh. Upitao je: „Ko još uvek želi ovu novčanicu?“ Ruke su još uvek bile podignute.

„A, šta ako uradimo ovo?“ - bacio je novčanicu na pod i počeo da je gazi, a onda je pokupio izgužvanu i isprljanu.

„Ko je od vas želi sada?“

Ruke su još uvek bile podignute.

„Prijatelji moji, danas smo naučili veoma dragocenu lekciju“, rekao je. „Bez obzira šta uradim s novcem, još uvek ga želite, jer novčanica nije izgubila svoju vrednost. Još uvek vrijedi 20 dolara. U životu mnogo puta padnemo, budemo izgužvani, povređeni i na zemlji, u prljavštini; i sve to zajedno sa odlukama koje donosimo i okolnostima u kojima se nalazimo. I tada mislimo da ne zaslužujemo ljubav i toplinu, mislimo da smo bezvredni. Međutim, nezavisno od toga što se dogodilo ili što će se dogoditi sa vama, vi ne gubite svoju istinsku vrednost. Isprljani ili čisti, izgužvani ili sasvim sređeni; još uvek ste neprocenjivi... naročito za one koji vas vole. Vrednost našeg života ne izvire iz toga šta uradimo ili koga od ljudi poznajemo, već iz toga KO SMO!“

Priča o miru

Jednom su mirni stanovnici Zemlje pitali jednog veoma moćnog čarobnjaka da zaustavi sve ratove i krvoproliće na planeti.

– To je jednostavno, – rekao je on. – Ja ću uništiti svo oružje na Zemlji, i niko neće biti u stanju da se bori.

– To bi bilo odlično! – uzviknuše ljudi.

Čarobnjak je upotrebio svoju magiju i to bi urađeno, nije više bilo oružja. Bio je mir na planeti, a većina onih koji su bili skloni da se bore, nisu mogli da pronađu oružje.

Kada su konačno shvatili da je oružje zauvek nestalo, oni su napravili koplja od mladih stabala, i ponovo započeli da povređuju jedni druge. Kada je čarobnjak čuo tako loše vesti, on je rekao:

– Ne brinite. Ja ću uništiti svo mlado drveće, pa ovi nasilnici neće biti u stanju da se bore.

Posle dva ili tri dana bezuspešne potrage za mladim stablima, pogodnih za izradu kopalja, buntovni ljudi počeli su da seku veliko drveće, kako bi od njih napravili palice, krvoproliće je ponovo počelo. Čarobnjak uništi svo veliko drveće, ali su ljudi počeli da izrađuju noževe i mačeve od metala. On je uništio sav metal na planeti, a onda su oni počeli da bacaju kamenice jedni na druge. Bilo je potrebno uništi i kamenje, smatrao je čarobnjak. Tada su se pobunili ljudi koji su zagovarali mir: – Svo drveće je nestalo, nema metala ni kamena. Kako da živimo, šta da jedemo? Ljudi će uskoro umirati i bez borbe. Ne,

ovo je pogrešno rešenje problema! – zavapiše oni.

Čarobnjak je bio zburjen: - Ne znam kako da rešimo ovaj problem.

Ljudi su pali u očajanje, nisu znali šta da rade. A onda se iz gomile, jedan pametan klinac obratio čarobnjaku. - Znam šta treba da uradite. Neka se ljudi osećaju onako kako drugi vide njihove postupke. Ako je jedna osoba povredila nekoga, neka oseća tu istu bol, a ako on donosi radost drugom, neka oseća tu istu radost. Dakle, niko nikoga neće povrediti, jer će odmah osetiti njegovu bol, i moraće da prestane. Svi ljudi su bili zadivljeni veličinom dečakovke ideje, a čarobnjak je odmah otelotvorio njegovu zamisao. Vratio je takođe svo drveće, kamenje i metal, pa čak i oružje.

Od toga dana, niko na planeti nije pokušao da povredi svog bližnjeg. Ljudi su počeli da pomažu jedni druge i nastavili da žive u harmoniji i radosti.

Prihvati sebe

Jednom je, kažu bio jedan kralj koji je mogao da priča sa biljkama, izašao je tako jednog dana u svoju baštu i video kako mu bleđi i umire svo cveće, žbunje i drveće. Prišao je hrastu i upitao ga zašto bleđi i umire, a on mu je odgovorio da je to zato što je tužan jer nikada neće biti visok kao bor. Bor je pak umirao od želje da daje grožđe kao vinova loza. A vinova loza je umirala jer nije mogla procvetati kao ruža. Ubrzo dok je išao kroz baštu i razgovarao sa biljkama našao je jedan predivan cvet, potpuno zdrav i svež, silno mu se obradovao. Kada ga je upitao zašto on nije tužan kada baš sve biljke u bašti jesu, dobio je sledeći od govor: – Mislim da je to prirodno, jer kad ste me posadili, cilj vam je bio da vam ulepšam baštu, da lepo mirišem i razveselim vas. Da ste želeli, hrast, grožđe ili ružu vi bi ih posadili. Tako da mislim da ne mogu biti ništa drugo nego ono što jesam i pokušati da razvijem svoje najbolje kvalitete.

Pogledaj sebe. Možeš biti samo to što jesi. Nemoguće je da postaneš neko drugi. Imaš izbor, možeš se radovati i „cvetati“ onakav kakav jesi ili možeš da bleđiš i tuguješ ako ne prihvatiš sebe.

Frizer i Bog

Jednog dana u jednom frizerskom salonu, došao je čovek sa name-rom da se ošiša i skрати bradu, kao što je to godinama unazad činio. Započeo je kao i uvek neobaveznu priču sa frizerom. Pričali su o mnogim temama pa su se dotakli i teme o Bogu.

Frizer reče: – Znaš šta, ja ne verujem u Boga.

– Zašto? – upita ga čovek.

– Kad izađeš na ulicu i pogledaš malo bolje svet oko sebe, shvatićeš da Bog ne postoji. Objasni mi ovo, da Bog postoji, da li bi bilo toliko bolesnih ljudi na svetu? Da li bi bilo napuštene dece? Prosjaka po ulicama? Da li bi bilo ratova i razaranja? Da Bog postoji, ne bi sigurno bilo patnje i bola. Da ima Boga, sigurno ne bi dopustio da se loše stvari dešavaju. Zato, nema Boga!”

Čovek je začuao. Izgledalo je kao da frizer ima pravo. On sam nije imao šta da kaže kako bi opovrgao njegove reči. Posle nekoliko minuta frizer je završio svoj posao. Čovek je platio, zahvalio se i izašao na ulicu. Napravivši samo par koraka, ugledao je čoveka sa dugom kosom i zapuštenom bradom. Izgledao je sav neuredan i nepočešljan...

Čovek je na trenutak zastao gledajući ga. Odjednom se okrenu i vrati u frizerski salon, i reče frizeru:

– Znaš šta? Frizeri ne postoje!

– Kako ne postoje?“ – iznenađeno upita frizer.

– Pa fino ne postoje, jer da postoje ne bi bilo neurednih i zapuštenih ljudi kao što je onaj na ulici koga sam sad video.

– Prijatelju moj, frizeri postoje, samo što ljudi ne dolaze k njima. – uzvрати frizer.

– Tačno! , potvrdio je čovek i nadodao: – Isto tako, i Bog postoji – samo što ljudi ne dolaze k njemu.

Мисли Јустина Поповића

Ближњи

Најкраји пут од тебе к теби јесте Бог, и у Њему и кроз Њега твоји ближњи.

У Богу нико није далеко. Гледани из Бога, сви су људи наши ближњи, јер су сви боголики, иако више или мање унакажени.

Нико не зна себе као што треба знати, ако није Богом дошао себи. Оно што је у мени, само је онда на корист мени самом, када је на корист мојим ближњима.

Отуда је прави хришћанин онај који живи ради ближњих и у ближњима.

Нежна молитвена саосетљивост према палом брату, и карање с љубављу, и лечење с љубављу, ето еванђелског лека, еванђелске епитимије.

Кад је човек велики? Како човек постаје велики пред Богом? Служећи другима.

Шта је главно у закону Христовом? Ово: љубављу се оваплоћавати у друге, остајући при томе сав свој, сав Христов. Закон те оваплотљивости је закон еванђелски. Из љубави се хришћанин саваплоћује ближњима, оваплоћује у њих, да би их привео Господу Христу и увео у живот еванђелски.

Љубав се према Богу практикује – испуњавањем заповести Божјих, а према ближњима – испуњавањем дужности еванђелских према ближњима у које спада: брига о њима, молитва за њих, милостиња за њих, рад за њих. Молитва, то је један вид љубави, односно помоћи ближњима; милостиња – други вид помоћи; доброта – трећи вид помоћи; смерност – четврти вид, јер ко зна какву ћеш помоћ указати ближњему својом смерношћу; кротост – пети вид помоћи; и тако редом врлина за врлином; јер је свака еванђелска врлина наша своје врсте помоћ ближњима нашим. Не треба никад заборављати: ниједна еванђелска врлина не живи у души хришћаниновој само ради њега, већ ради целог тела Цркве, ради сваког члана њеног, ради светог тела Цркве, у коме и свети Анђели Божји живе ради нас, служећи с љубављу нашем спасењу.

На сигурном си путу спасења, ако спасавајући себе спасаваш у исто време и ближње. Нико се не може спасти друкчије него кроз ближње.

Хришћани су дужни да се брину за спасење ближњих. Та брига је истински еванђелска брига о људима. Свака друга брига о људима далеко је ниже врсте. Или боље: брига о људима која непосредно или посредно не доприноси ништа њиховом спасењу, нема никакве праве вредности.

То је хришћанин. Лечи и себе од старости и браћу око себе. Никада хришћанин и није хришћанин ако мисли да је само за себе, ако не мисли да притекне у помоћ брату који је у граху. Хришћанин није хришћанин

ако неће да притекне у помоћ брату који је у некој страсти.

Ми служимо ближњем свом само онда када му помажемо да он развије у себи оно што је божанско и добро. Служиш брату свом и сестри својој кад их учиш правој вери, правој љубави еванђелској кроз доброту, сваким добрим делом. То је служење браћи.

Васиона

Васиона је чаробни храм у коме обитава Бог кроз мисли своје, а човек је свештеник у том храму, свештеник и првосвештеник. Сваки цветић је мирисна кадионица пред Богом а свака птичица – раздрагани члан свекозмичког хора који неућутно славослови Творца светова.

У ствари, сав створени свет, све видљиве и све невидљиве васионе јесу своје врсте богојављење, христојављење.

Неизбројиве и несхватљиво разноврсне стваралачке силе Божје непрестано раде у свима бићима, у свима телима на земљи. Колико чудесних и чудотворних сила делује у срцу једне ласте, у грлу једног славуја, у зеници једног орла! па у телашцу једне пчелице! па у крилашцу једног комарца! па у телесини једног слона! па у круници једног цвета! па у мирису једног босиљка. А колико тек у телу једног сунца! А колико у једној васиони! А колико у многобројним васионама! А колико у једном Млечном Путу који сам има преко сто милијарди звезда, сунца и...! Свако од тих тела, од тих телашца – читава радионица чудеса, фабрика чудеса! И сву ту разноврсност сила и деловања ко води и руководи кроз све милијарде и милијарде, кроз све билионе и билионе, кроз све квадрилионе и квадрилионе бића и твари, ко, ако не свемоћни и свемудри Бог и Господ?

Нема ни једног створења на земљи које може живети без безбројних васиона над њима, и безбројних сунаца.

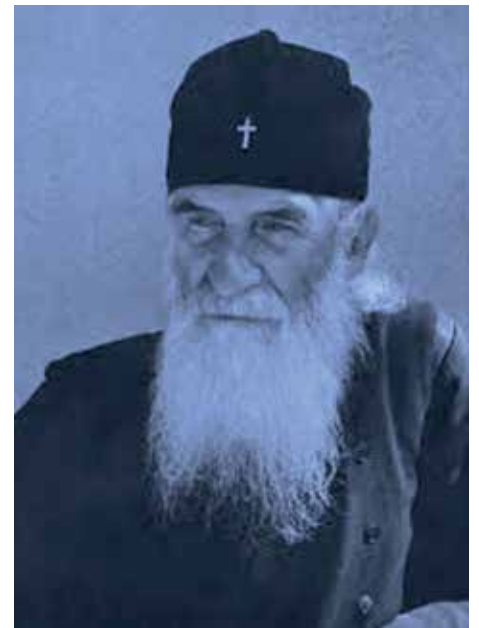
Добро

Добро је само оно што је од Бога, а зло је све оно што је од ђавола. Ето наука од Господа Христа.

Ваше добро, увек везано са Једино Добрим, не пропада, иако је, рецимо учињено рђавом човеку; оно остаје добро по себи и пред Богом; а да ли ће онај коме си га ти учинио претворити у своје добро, то је ствар његове слободне воље.

Сви ми волимо да нас сматрају за добре. Тако исто и ти поступај. Сматрај за доброга и оног који је најгори, јер и у њему има Божанског добра.

Наш пут кроз Светитеље и пост је приморавање себе на свако добро, непрекидно приморавање себе на свако добро.

Ништа тако не обсењује наше врлине и не надима нас као сећање на добра која смо учинили. То порађа двојак зло: чини нас нехатнима и гордима.

Чинити добро под свима условима живота, и значи – бити хришћанин. Свако је наше добро небочежљиво и богочежљиво.

Кроз добро човек се обесмрћује, онебесује, обожује.

Само се добрим средствима остварују добри циљеви; само се добрим средствима остварује добро; само се богочовечанским средствима остварују богочовечанска добра. Против једног зла – Господ изводи стотину добра; против стотине – хиљаду. Зла из земље ничу а добра са неба причичу. Јер се огањ воље и хтења распирује делањем добра.

Само једно имати пред очима: како да стварно постигнемо циљ... Тако и ми треба да поступамо: да заборављамо своја добра дела и да их остављамо иза себе. Тркач мисли не о томе колико је прешао, него колико му још преостаје да пређе.

У хришћанству је све благодатно и све добровољно, јер је све богочовечанско.

Реши ли се човек на лечење и оздрављење душе, треба најпре добро да испита целокупно своје биће, треба да уме да разликује добро од зла, Божје од ђавољег, јер је то разликовање - η διακρισις - „веће од сваке врлине”.

И човек, човек често не зна ни шта је добро ни шта је зло, и чини зло као да је добро, и бежи од добра као да је зло.

Добро је оно што је Христово; ван тога нема истинског добра.

Поучне мисли

Свакоме би требало одредити да путује, с времена на вријеме. Чак и више: да никада не застане дуже него што је неопходно. Човјек није дрво, и везаност је његова несрећа, одузима му храброст, умањује сигурност. Вежући се за једно мјесто, човјек прихвата све услове, чак и неповољне, и сам себе плаши неизвјесношћу која га чека. Промјена му личи на напуштање, на губитак уложеног, неко други ће запосјести његов освојени простор, и он ће почињати изнова. Укопавање је прави почетак старења, јер је човјек млад све док се не боји да започиње. Остајући, човјек трпи или напада. Одлазећи, чува слободу, спреман је да промјени мјесто и наметнуте услове. (Меша Селимовић)

„...Што се, пак, тиче моје диобе људи на обичне и необичне, признајем да је она унеколико произвољна, али ја и не инсистирам на тачним бројчаним подацима.. Ја само вјерујем у своју главну мисао. А она се састоји у томе да се људи већ по природном закону уопште дијеле на двије категорије: на нижу (на обичне), то јест, тако рећи на материјал који служи само за рађање себи сличних, и на људе у правом смислу, то јест људе који имају дара или талента да у својој средини кажу нову ријеч. Ту, разумије се, постоји бесконачно много подјела, али личне црте обају категорија су довољно изразите: прву категорију, то јест материјал, уопштено говорећи, чине људи који су по својој природи конзервативни, уљудни, људи који живе у послушности и воле слушати.

По мом мишљењу, они су и обвезани бити послушни, јер то је њихова намјена и у томе нема апсолутно ништа што би их понижавало. Читава друга категорија гази закон, то су рушитељи, или су, судећи по њиховим способностима, наклоњени рушењу. Злочини тих људи су, разумије се, релативни и врло различити; у већини случајева, у веома разноликим изјавама, они траже обарање постојећег у име нечег бољег. Али ако је једном од тих људи потребно због своје идеје прегазити и преко мртвог тијела и крви, по мом мишљењу, он сам себи то може допустити - уосталом, све у зависности од његове идеје и њених размјера - то имајте у виду...

... Прва категорија је увијек - господар свог времена, а друга - господар будућности. Први одржавају свијет и бројчано га умножавају; други покрећу свијет и воде га циљу. И једни и други имају потпуно иста права на постојање...”
(Фјодор М. Досјојевски - Злочин и казна)“

„На цијелом свијету засигурно нема народа који би се толико тужио на своју судбину, понижење, страдање, мучеништво, као што су Јевреји. Помислио би човјек да доиста нису Јевреји ти који господаре у Европи, управљају берзама, политиком, моралом једне државе. А шта би било да у Русији није три милиона Јевреја него Руса, а Јевреја осамдесет милијуна? Шта би било од Руса? Не би ли их одмах претворили у робове? И још горе: не би ли им и кожу огулили? Не би ли их посве искоријенили, уништили?”
(Фјодор Досјојевски)

Мораш се љубити на мало шћује у живошћу. Нећеш знаћи шћка је љрава срећа, ако је не будеш имао са чиме упоредишћи.
(Пауло Коељо)

Шћо мање људи знају о лошим дјелима друћих људи, шћим сћрожи су љрема самим себи.
(Толсћој)

Мисли добро, ља ће добро и бишћи.
(Иво Андрић)

Патња задаје бол само зато што је се бојиш. Она те прогања зато што бјежиш од ње.

Не мораш бјежати, не мораш је се бојати. Мораш вољети... Дакле, воли патњу. Немој јој се одупирати, немој бјежати од ње. Окуси како је она у дубини слатка, предај јој се и немој је примати с мржњом. Твоја мржња је то што ти наноси бол и ништа друго. Патња није патња, смрт није смрт, ако их ти не учиниш тиме...
(Херман Хесе)

Не буди несрећан што у овоме свијету нико не зна за тебе. Зашто мислиш да си толико важан да би те требали познавати? Када будеш заиста тако важан, а да и не мислиш о томе, они ће знати за тебе.
(Конфуције)

Реци ми с ким се дружиш, па ћу ти рећи ко си. Знаш ли чиме се бавиш, тад знам шта можеш постати.
(Гете)

Судбина није ствар случајности, већ је ствар избора; то није нешто што треба чекати, већ нешто што треба постићи.
(В. Јенинс Бруан)

Само је један кутак свемира који сигурно можете промијенити, а то сте ви сами.
(Алдоус Хаклеј)

Без обзира на оно што чини, свако на земљи увијек игра главну улогу у повијести свијета.
(Алхемичар)

Желите ли знати што Бог мисли о новцу, погледајте људе којима га је дао.
(Дороши Паркер)

Троје може чувати тајну само ако је двоје од њих мртво.
(Бењамин Френклин)

Ако је душа важнија од тијела (јер је по природи способнија да води), и ако се за тијело брину умијећа и вјештине као што су љекарство и тјелесне вјежбе (и њих сматрамо знањима и за неке људе говоримо да су их стекли), очигледно је да нека брига и неко умијеће постоји и за душу и за душевне врлине, и способни смо га стећи, јер то можемо и с оним у чему нам је незнање веће и што је теже спознати.
(Аристотел)

Priče iz Pirota

Zaostao

Do odlaska u inostranstvo na rad od 1965. godine, stranu valutu jedva da su poznavali bankari, a razlikovali izvoznici i finansijeri u firmama. Dinar je bio jedino platežno sredstvo. Marka je bila poštanska, a samo su usudu i advokati razlikovali i sudske marke, a za građane je to bila administrativna marka koja se lepila na molbe, žalbe, pritužbe. Na selu se o stranoj valuti još manje znalo.

Međunarodni put za Sofiju i Carigrad modernizovan je na deonici Niš-granica 1963. godine. Za samo nekoliko meseci bilo je više saobraćajnih nezgoda, pa i nesreća, nego li za ceo posleratni period. Broj vozila je višestruko povećan, a brzina najmanje utrostručena. Najčešće su stradali seljaci kad asu zapregama prelazili put, odnosno kada su ga presecali, skretali ili na njega izbijali.

Jednog dana kod Obrenovca desila se nesvakidašnja nezgoda. Seljak iz Gojin Dola poveo kozu kod jarca u Obrenovac, pa na njega naleti Turčin kolima i koza ostane na mestu mrtva, dok je čiča bio nepovređen. Izađe komisija da izvrši uviđaj, a seljak kuka za kozom, jer drug unije imao. Dok su predstavnici SUP-a, Tužilaštva i istražni sudija obavljali posao, čiča nije prestajao da bogoradi. Turčin u međuvremenu ponudi komisiji dvestotine maraka da seljaku plati kozu, pa prisutni milicioner kaže čiči:

-Pa dosta kukaj, evo, čovek je dao da ti predamo dvesta marke za kozu i ti si kvit.

-Pa na koga ja ima toliko da pisujem. Kvo će nji prajim ja na teje marce? – odvrati čiča.

-Ti si bre, čičo izgleda mnogo izostal.

-Ma ja da ne beo izostal imaše on i mene da prečuka kako kozutu.

Ptičija perspektiva

Rano obudovela, Milanka Popović je žrtvovala svoju mladost za decu. Čerke je odgajila i poudavala, a sina Milutina i školovala. On zapeo da nastavi školovanje, pa se nije vraćao u rodni kraj. Jedan je od prvih doktora nauke iz Krupca. Kao doktor prava bio je profesor na Višoj školi za spoljnu trgovinu u Beogradu.

Majka je ostala sama u selu, ali je on stalno brinuo o njoj. Kad je prešla šezdesetu, uzme je k sebi u Beograd. Međutim, s proleća, evo baba Milanke nazad. Svoj povratak je ovako objašnjavala:

-Svi me gledaju, svi da mi nešto pomognu: i snaja i sin i unuci. Ama, kvo da prajim ja tamo? Ujutru svi oni otidu na rabotu i u školje, a mene ostave na peti sprat i kroz pendžer gledam čoveci dole na ulicu i vidim di sade u til. Nema s koga da pooratiš sve dok se ne vrnju, a, pravo da vi kažem, i žal me za nji. Pa oni si u kuću nemaju ništa: ako je vasulj-na pijac, ako je šušpa-na pijac, pa teka za svašta: za luk, za zelje, pa trčanje za leb i mleko svako jutro. A tuva si sve imam kvo mi trebe. Jutrom, ka pojdem u gradinu, naoratim se barem s deset duši uz put. Ka se vrnem doma, donesem si kvo mi trebe. Nema da trčim da kupujem. A ka odpladne izleznem, te du Pera i Vacka Tošelina, te Stana Komendina, pa Mileva, pa Stojanka, pa Cura. Te tova je život. I baba Milanka požive duže od jedne decenije u svom ambijentu.

Presrećan Dima

Rodio se i odrastao Dima u Krupcu. Pregurao je ovde oba svetska rata. U Krupac se krajem osamdesetih prošlog veka doselio njegov deda Lila. Bio je vredan, radan, ali tankog imovnog stanja. Krajem isteka ekonomske godine uvek bi prikupio nešto hrane za ukućane, ali i štalsko đubre u jesen za baštu. Ponekad je kupovao i za njive da bi i njih bolje pripremi za sledeću setvu. Nagovore ga odrasla deca – zanatlje, a i starija kći i njen suprug, takođe zanatlja, da se presele u Aradac, u Vojvodinu. I odu, ali i tamo svako na svom poslu. Dima sa kravicama radi na parčetu svoje zemlje i na onoj uzetoj u zakup. Upoznao susede i oni njega. Jednog dana sused mu kaže:

-Na salašu imam dosta štalskog đubriva za celo imanje pa bi ovo dao da mi neko istera i očisti dvorište.

Iznenaden, Dima prozbori:

-A za pare?

-Za pare ćemo lako samo da se nađe neko ko hoće.

-Pa ja hoću.

-A, koliko tražiš?

-E, što ja, ti treba da kažeš kolko tražiš.

-Čekaj, bre, komšija, kako ti meni da platiš što isteruješ moje đubre i čistiš mi avliju. Ja tebi treba da platim.

-E, ondak komšija ja neću ništa, samo kaži kada da dođem?

-Pa, ujutru rano ako možeš...

-Važi – ode Dima da se kući pohvali kako je ovde i đubre besplatno. Pre svanuća, u mrkli mrak, narednog jutra komšije su vodile sledeći razgovor:

-Ko to lupa u noć?

-Ja, komšija, Dima.

-Šta se desilo, neka nesreća?

-Ma jok, je l' se dogovorismo rano da dođem po đubre.

-Pa čekaj bre, čoveče, rano je, kad svane i rodi se sunce.

(Dima cele noći oka nije sklopio bojeći se da se komšija ne predomislila i đubre ne ustupi nekom drugom.)

(Ne)očekivani susret

Miladin i baba Milanka proveli u braku više decenija. Deca se razmislila, a s njima niko. Svi zaokupljeni svojim porodicama. Ali, za vreme godišnjih odmora stignu da budu zajedno. Kad deda Miladin umre, njihov sin jedinac, koji je već imao unuke, odlučio da majku preuzme na čuvanje kod sebe u Nišu.

Nekoliko dana kasnije, glavnom niškom ulicom prema Bolnici išao je pešice Kum Pota, njihov sused iz sela i začuo glas:

-Bajće Dobroooo, Bajće Dobroooo...

Osvrće se on levo desno, nazad, nema nikoga, a povici nastavljaju sve dok se baba Milanka nije setila:

-Evo me gore na treći sprat, bajće Dobroooo...

Stigne Dobra do njenih vrata, a ona, sva uplakana, kao da je doživela nervni slom. Obavije se oko njega, pa će:

-Bajće, ti si mi spas. Vodi me otuva, če umrem, bajće. Tuva život nema. Tova je apsa, bajće i samo iz tija pendžer vidim svet. Pet d'na gledam i nikoga do sa ne mogo da poznajem koj minjuje na ulicutu. Ti si prvni. U selo da si me vodiš.

-Pa na koga se žališ: na snau, na sina, na decata?

-Na nikog, bajće. Oni su mi svi dobri, gospod da di poživi, ama za mene tuka neje, razbiraš li me?

Pomogne Kum Pota, to jest Dobra, da se Milanka vrati u selo, ali ubrzo njega stigne nista sudbina. Kad ostane bez supruge, sin ga pozove kod sebe u Niš. Kad se jednom mesečno vrati u selo, pitaju ga kad će i on da pobegne kao Milanka, on odgovara:

-Odi nju ja razbra i u Niš ne sedim ni dva saata na d'n. komšija s kamion vozi građevinski material po gradilišta u Makedoniju, na Kosovo i po Srbiju, pa ja s njega. Prajim mu društvo i naoratimo se, i ja s njega i on s mene.

Mudre misli

Bio sam na IQ testu. Srećom bio je negativan.
 Tinski rad je zakon. Uvek možeš okriviti nekog drugog.
 I poštenog čoveka možete potkupiti, samo morate pošteno i platiti.
 Alkohol je naš najveći neprijatelj. A samo kukavice beže od neprijatelja.
 Imati odeljak za pušenje u restoranu isto je kao imati odeljak za mokrenje u bazenu.
 Šta je brzina svetlosti? Kada penzioner ugleda slobodno mesto u autobusu.
 Čovek koji ne radi greške obično ne radi ništa.
 Osećaš li se dobro? Ne brini, proći će te..
 Kad sve ostalo zakaže, pročitaj upute..
 Ako ti neko otme ženu, najbolja će osveta biti da mu je prepustiš.
 Sva velika otkrića rezultat se nečije greške.
 Ako žene misle da put do muškoga srca ide kroz želudac, ciljaju previsoko.
 Na greškama se uči. Evo već spremam doktorat..
 Dobar pasulj daleko se čuje!
 Ko peva zlo ne misli, a ko misli nije mu do pesme..
 Ako vam ide suviše lako, pogledajte bolje, možda vam ide nizbrdo..
 Grešiti je ljudski, ali je osećaj božanski.
 Ljudska pamet je ograničena. Glupost nije.
 Mene novac i slava ne zanimaju. Zanima me samo novac..
 Sigurna dijeta: Doručak: Prespavaš, Ručak: Ne ručaš, jer si tek ustao, Večera: Isto što za ručak.
 Zašto mornarica prima više neplivača, nego plivača? Duže će braniti brod!
 Zašto se jezici zovu „maternji“? Zato jer očevi retko dolaze do reči!
 Matičar je sudac koji osuđuje na doživotnu.
 Infarkt ma kakav da je, od srca je!
 Najlakši način da ti ime dospe u novine je da ih čitaš dok prelaziš ulicu.
 Ne volim skupove, tu najbolja mesta uvek zauzme policija.
 Zato što pametniji popušta glupani vladaju svetom.
 Ko umre na jesen za njega nema zime.
 Žena je raj za oči, pakao za dušu i čistište za džep.
 Bolje vrabac u ruci nego guska u krevetu.
 Žene imaju problem za svako rešenje!
 Bolje umreti od litre nego od kapi.
 Slušaj svoje roditelje kada ti prigovaraju. Trebaće ti metodologija za vlastitu decu.
 Amerika je pre Kolumba puno puta bila otkrivena,

samo je ta činjenica svaki put bila dobro zataškana.
 Zaspala sam i sanjala da je život lepota. Probudila sam se i videla da je život dužnost.
 Vozite uvek tako da vam pre istekne vozačka dozvola nego život!
 Život je bolest koja se prenosi seksom.
 Ne da se ni opepeliti (kad neko neće ni da čuje za ono što mu se govori).
 Ne daj ludaku štap, jer he ti razbiti glavu.
 Ne diraj u osinjak, bićeš izujedan.
 Ne zabadaj trn u zdravu nogu.
 Ne kaži sve što znaš, ne čini sve što možeš, ne vjeruj sve što čuješ.
 Ne uči baštovana kako se seju krastavci.
 Ne kudi konja koga nisi jahao.
 Nema vatre bez dima.
 Ne pokazuj vuku put u šumu.
 Ne plače slijep što nije lijep već što ne vidi bijeli svijet.
 Niko ne zna šta nosi dan a šta noć.
 Novi kasapi pod rep kolju (kaže se za mlade ljude koji pošto-poto hoće da rade posao za koji nisu sposobni).
 Pas laje, vetar nosi.
 Pasju grešku ovce plaćaju (pojede ih vuk). Po jutru se dan poznaje (ali često i omane).
 S kim te vide, s tim te i pišu.
 S neba pa u rebra (kada se što iznenada bez razloga reče ili učini).
 S trbuhom za kruhom: Će bolje, tu dulje. Svaka šteta uči čovjeka pameti.
 Sindžir gvožđe muka je velika, Tamnica je gora od sindžira, A zla žena gora od oboje. A zla pamet gora neg' sve troje.
 Starije je jutro od večera (kad se onečemu uveče razgovara se ostavi „da prenoći“ i da se u jutro donese odluka).
 Slijepca za put i budalu za savjet ne valja pitati.
 Stara koka masna čorba.
 Traži vatre na lanjskom vatrištu (kada se očekuje nešto nemoguće).
 Trči kao ždrebe pred rudu.
 Teško ovci s vukom ratujući i pametnom luda slušajući.
 Upleo se kao pile u kućine (kaže se za šepRTLju koji se upetljao pa ne može da se otpetlja).
 Čovjek pokaže svoje pravo lice u tri slučaja: u bijesu, u bogatstvu i pijanstvu.
 Tuđa ruka svrab ne češe.
 Što jedan lud zamrsi, sto mudrih ne mogu razmrsiti.
 Šteta i ludima oči otvara.
 Baba deli jabuke, a Bog sreću!
 Bolje sreća nego puna vreća!
 Ali: U sreću se uzda lud, a pametan u svoj trud!
 Bolje je gram sreće nego sto oka pameti.

